

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»

Ευρωεκλογές 2014
Το ζήτημα της αντιπροσώπευσης/νομιμοποίησης της
συμμετοχής των πολιτών.

Μπουμπουλίδη Σωτηρία

Τριμελής Επιτροπή:
Επίκουρος καθηγητής Εμμ. Παπάζογλου
Λέκτορας Σωτ. Βανδώρος
Λέκτορας Δ. Ροζάκης

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2018

University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Science and International
Relations

Master program in
«Governance and Public Policies»

European Elections 2014
The issue of representation/legitimacy of citizens’
participation

Boumpoulidi Sotiria

Supervisors:

Assistant Professor Emm. Papazoglou

Lecturer S. Vandoros

Lecturer D. Rozakis

Corinth, September 2018

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του/της συγγραφέα/ως και ο/η επιβλέπων/ ουσια, οι εξετάσεις, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη της εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ πολύ την οικογένειά μου που ήταν δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια και με βοήθησε να φτάσω ως εδώ. Κυρίως όμως ευχαριστώ την δεύτερη οικογένεια που απέκτησα και είναι το ΠΕΔΙΣ. Όντας ως φοιτήτρια του προπτυχιακού, οι καθηγητές μου ενέδωσαν το κίνητρο να συνεχίζω να διευρύνω το αντικείμενό μου και κυρίως να θέτω στόχους και να προσπαθώ να τους επιτυχαίνω πάραυτα. Και τέλος θέλω να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στον επιβλέποντα καθηγητή μου Εμμανουήλ Παπάζογλου για την πολύτιμη βοήθειά του.

Ευρωεκλογές 2014: Το ζήτημα της αντιπροσώπευσης/νομιμοποίησης της συμμετοχής των πολιτών.

Σημαντικοί όροι: [ευρωεκλογές, αντιπροσωπευτικότητα, θεσμοί]

Περίληψη

Στην παρούσα μεταπτυχιακή εργασία θα γίνει έρευνα για τα ζητήματα της αντιπροσώπευσης/νομιμοποίησης της συμμετοχής των πολιτών. Οι ευρωπαϊκές εκλογές θεωρούνται ως δεύτερης τάξης εκλογές. Υπό το πρίσμα αυτό δεν υπάρχει και η άμεση συμμετοχή πολιτών. Πολλοί λόγοι συντελούν για αυτό το αποτέλεσμα. Θα καταγραφούν οι ευρωεκλογές που διεξήχθησαν στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις εθνικές. Το κατά πόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει άμεση συμμετοχή βάσει της νομοθεσίας μιας και επιβάλλει αποφάσεις δεσμευτικής ισχύος από τις ιδρυτικές Ευρωπαϊκές Συνθήκες. Οι λόγοι για τους οποίους το αποτέλεσμα είναι διαφορετικό σε κάθε αναμέτρηση και η έννοια της δεύτερης τάξης εκλογών. Μέσα από τα γραφήματα θα μπορεί να γίνει πιο κατανοητό το αποτέλεσμα πριν και μετά την πτώση του δικομματισμού. Όπως επίσης, σημαντική εξέλιξη ήταν η αλλαγή της ανάδειξης των ευρωβουλευτών με σταυρό αντί λίστας που ίσχυε από το 1981, και ποια η σκοπιμότητά της. Μέσα από όλα αυτά τα θέματα θα παρουσιαστούν και τα ζητήματα της αντιπροσωπευτικότητας που προκύπτουν.

European Elections 2014

The issue of representation/legitimacy of citizens' participation

Important terms: [European elections, representative, institutions]

Abstract

In this post-graduate research will be carried out on the issues of representation / legalization of citizen participation. European elections are seen as second-round elections. Against this background, there is no direct citizen involvement. Many reasons contribute to this result. The European elections held in Greece will be recorded in comparison to the national ones. Whether the European Parliament has a direct involvement under the law and imposes binding decisions by the founding European Treaties. The reasons why the result is different in each match and the concept of the second order of elections. Through the graphs, the result can be more clearly understood before and after the collapse of bipartism. Likewise, an important change was the change in MEPs' ranking with a cross instead of a list that had been in force since 1981, and what its expediency. Through all these issues will be presented the issues of representativeness that arise.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	V
Abstract	VI
Περιεχόμενα	VII
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	VIII
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	- 1 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ.	- 5 -
1.1 Οι ευρωεκλογές ως δεύτερης τάξης.	- 5 -
1.1.1 Η απήχηση του γερμανικού κόμματος CDU στις εθνικές και ευρωεκλογές (2013 2017 και 2009 2014).....	- 7 -
1.2 Σχέση αντιπροσώπευσης ευρωβουλευτών-πολιτών.....	- 11 -
1.3 Συγκρότηση ευρωπαϊκών πολιτικών ομάδων και ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων.-	17
-	
1.3.1 Επιρροή εθνικών κοινοβουλίων έναντι Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.	- 24 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1981-2014.....	- 26 -
2.1 ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1981-2012: Σύντομη ιστορική αναδρομή. Η πόλωση και ο δικομματισμός.	- 26 -
2.2 Ελληνικές ευρωεκλογές και η έννοια της «δεύτερης τάξης».....	- 30 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΜΕ ΛΙΣΤΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ ΝΑ ΔΙΝΕΙ ΤΟ ΧΡΙΣΜΑ.	- 35 -
3.1 Θητείες Ελλήνων ευρωβουλευτών.....	- 41 -
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	- 51 -
Κατάλογος πηγών.....	- 57 -

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Ποσοστά εθνικών εκλογών Γερμανίας (CDU CSU) 2013 και 2017	- 9 -
Πίνακας 2 Ποσοστά ευρωεκλογών Γερμανίας (CDU/CSU) 2009 και 2014	- 9 -
Πίνακας 3 Οι πιο σημαντικοί νόμοι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	- 12 -
Πίνακας 4 Μεταβολή εδρών των ευρωπαϊκών κομμάτων (2009 και 2014).....	- 21 -
Πίνακας 5 Τα κυριότερα εθνικά κόμματα που εξελέγησαν και ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός συνδυασμός (2014).....	- 22 -
Πίνακας 6 Αποτελέσματα Εθνικών εκλογών για ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΝΔ 1981-2009	- 29 -
Πίνακας 7 Αποτελέσματα εθνικών εκλογών για ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ 2012-2015	- 29 -
Πίνακας 8 Αποτελέσματα ευρωεκλογών 1981-2014	- 31 -
Πίνακας 9 Κυριότερες αλλαγές του νόμου 4255/2014.....	- 36 -
Πίνακας 10 Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1981.....	- 42 -
Πίνακας 11 Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1984.....	- 42 -
Πίνακας 12 Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1989.....	- 43 -
Πίνακας 13 Ευρωβουλευτές ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1994.....	- 44 -
Πίνακας 14 Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1999.....	- 45 -
Πίνακας 15 Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 2004.....	- 46 -
Πίνακας 16 Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 2009.....	- 46 -
Πίνακας 17 Ευρωβουλευτές για ΝΔ ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ 2014.....	- 47 -
Πίνακας 18 Οι ευρωβουλευτές με τις περισσότερες θητείες.....	- 48 -

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε για να τεθεί τέλος στους πολέμους μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών που κατέληξαν στο Β Παγκόσμιο Πόλεμο. Η ένωση των κρατών ξεκίνησε με την Συνθήκη Άνθρακα και Χάλυβα με στόχο τη διασφάλιση της ειρήνης. Με την επιτυχία αυτή υπογράφεται η Συνθήκη της Ρώμης στις 25/3/1957. (europa direct). Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η ισχυρότερη ένωση κρατών έως και σήμερα. Επίσης έχει περιεχόμενο οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό. Τα σημαντικά όργανα και οργανισμοί είναι: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι πολίτες είναι εκείνοι που εκλέγουν άμεσα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (agr.archeio).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το νομοθετικό σώμα της ΕΕ. Οι τελευταίες εκλογές έγιναν το 2014. Το Ευρωκοινοβούλιο από κοινού με το Συμβούλιο εγκρίνει νομοθετικές πράξεις που έχει υποβάλλει η Επιτροπή. Αποφασίζει για διεθνείς συμφωνίες και για θέματα διεύρυνσης, καθώς εξετάζει το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής και της ζητά να υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις. Επίσης έχει εποπτικό ρόλο, δηλαδή ασκεί δημοκρατικό έλεγχο σε όλα τα όργανα. Έχει την δυνατότητα να καταθέσει «πρόταση μομφής» και να υποχρεώσει σε παραίτηση την Επιτροπή. Χορηγεί απαλλαγή για την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Επίσης έχει δημοσιονομικό ρόλο καθώς καταρτίζει τον προϋπολογισμό με το Συμβούλιο (Europa).

Η θέσπιση των ευρωεκλογών σηματοδοτήθηκαν από την Διάσκεψη Κορυφής στο Παρίσι το 1974 με άμεση και καθολική ψηφοφορία, εν τέλει υπογράφει στις Βρυξέλλες στις 20 Σεπτεμβρίου 1976. Οι πρώτες ευρωεκλογές έλαβαν χώρα 3 χρόνια αργότερα, στις 7/6/1979 για τα 9 κράτη μέλη(Δυτική Γερμανία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ιταλία, Ιρλανδία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία και Δανία) (Τεπέρογλου, 2016). Το ποσοστό έφτασε 63% (Βασιλοπούλου, 2014). Το εκλογικό φαινόμενο διακρίνεται για τις πολυσχιδείς τους εκφάνσεις. Η δημοκρατία, η αντιπροσώπευση, η πολιτική συμμετοχή, η νομιμοποίηση της πολιτικής εξουσίας είναι έννοιες σύμφυτες με αυτό (Τεπέρογλου, 2016, σ. 35).

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1986 περιελάμβανε πολλά μέτρα για το Ευρωκοινοβούλιο. Δηλαδή μικρή αύξηση στις εξουσίες (Nugent, 2009). Ο ρόλος του ΕΚ και οι δυνατότητές του να ασκεί επιρροή στην Κοινότητα ενισχύθηκαν με τη θέσπιση μια νέας «διαδικασίας σύμφωνης γνώμης» (assent procedure). Βάσει της διαδικασίας αυτής, η σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών στην Κοινότητα όσο και για την σύναψη συμφωνιών σύνδεσης μεταξύ Κοινότητας και τρίτων χωρών (Nugent, 2009, σ. 129) . Ενίσχυσε κυρίως τις Συνθήκες για πολλές δράσεις αλλά ενίσχυσε και το θεσμικό σύστημα κυρίως με την αύξηση των αρμοδιοτήτων του Ευρωκοινοβουλίου (Nugent, 2009). Η Συνθήκη του Μάαστριχτ δηλαδή η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπογράφηκε το 1993 (europarl/maastricht). Θέσπισε νέα νομοθετική διαδικασία, τη διαδικασία της συναπόφασης. Είναι η επέκταση της συνεργασίας αυτής. Για πρώτη φορά το ΕΚ μπορεί να ασκήσει βέτο. Έγινε η επέκταση του Ευρωκοινοβουλίου για ορισμένες δράσεις της ΕΕ (Nugent, 2009). Έπειτα με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ βελτιώθηκε και ενισχύθηκε η συναπόφαση (Nugent, 2009). Επίσης με ψήφισμα μπορούσε να εγκρίνει το πρόσωπο που θα ήταν μελλοντικά στην Επιτροπή (europarl/maastricht). Βάσει του άρθρου 7 ΣΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα μπορεί πλέον μαζί με την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναλάβουν πρωτοβουλία για τη διαπίστωση παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων εκ μέρους κρατών- μελών (Nugent, 2009, σ. 164). Ενώ με τη Συνθήκη της Λισαβόνας η οποία ίσχυσε από το 2009, έδωσε περισσότερες νομοθετικές εξουσίες στο Κοινοβούλιο ισάξιες με το Συμβούλιο. Έτσι μπορεί να εκλέγει τον Πρόεδρο της Επιτροπής (europarl/lisbon). Στόχος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι να αντιπροσωπεύει τους πολίτες και να είναι το δημοκρατικό θεμέλιο της Ένωσης (europarl/εξουσιες κοινοβουλίου). Τα ποσοστά συμμετοχής των ευρωεκλογών από το 1979 έως και το 2014 βάσει των στοιχείων έχουν πέσει αρκετά. Συγκεκριμένα το 1979 το ποσοστό έφτασε 61,99, στη συνέχεια το 1984 58,98, το 1989 58,41, το 1994 56,67, το 1999 49,51, το 2004 45,47, το 2009 42,97 και το 2014 42,61 (europarl/apotelesmata).

Ο αριθμός των εδρών από το 1979 έως και σήμερα έχει αλλάξει. Με την διεύρυνση το 1974 οι ευρωβουλευτές έφτασαν τους 198. Το 1986 από 434 σε 518. Το 1994 από 518 σε 567. Με την Συνθήκη του Άμστερνταμ αυξήθηκε σε 700 και το 2007 σε 785. Ενώ το 2009 μειώθηκε σε 736. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας αυξήθηκε σε 751. Πλέον για το 2019 η κατανομή θα επανεξεταστεί μιας και αποχώρησε από την Ένωση

το Ηνωμένο Βασίλειο, και ίσως καταργηθούν οι 73 έδρες (europarl/ιστορική αναδρομή).

Ο Reif και ο Schmitt προσδίδουν στις ευρωεκλογές την ονομασία «δεύτερης τάξης» ήδη από τις πρώτες ευρωεκλογές. Εκεί εντάσσονται και οι δημοτικές εκλογές. (Τεπέρογλου, 2016). Πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν πως οι ψηφοφόροι σε αυτές τις εκλογές ψηφίζουν για να τιμωρήσουν τις εκάστοτε κυβερνήσεις τους, ως προς την τρέχουσα πολιτική τους (Manow, 2005). Προσπαθούν να ασκούν πίεση (Sara Binzel Hobolt, 2010). Σημαντικό ρόλο παίζει και η σημασία που δίνουν τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας όπως και τα κόμματα, όχι μόνον οι ψηφοφόροι (Τεπέρογλου, 2016). Επίσης και άλλοι παράγοντες παίζουν ρόλο τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο (Culter, 2008). Επίσης η ηλικία, το φύλο και η εκπαίδευση (Τεπέρογλου, 2016). Όσο οι προεκλογικές εκστρατείες παραμένουν χαμηλές για τις ευρωεκλογές τόσο εκείνες θα θεωρούνται «δεύτερης τάξης». Όσο περνάει ο καιρός ζητείται η επανεξέταση αυτής της κατηγορίας εκλογών γιατί υπάρχουν ανησυχίες (Sara Binzel Hobolt, 2010). Ο λόγος είναι πως έχουν παραμεληθεί αυτές οι εκλογές (Peter Sodelrund, 2010). Ακόμη και αν αυξηθούν οι αρμοδιότητες πάντα σε αυτή την κατηγορία θα ανήκουν αφού οι αποφάσεις που θα παίρνουν οι Ευρωπαίοι θα έχουν ως υπόβαθρο τα πολιτικά πρότυπα (Τεπέρογλου, 2016). Οι ευρωεκλογές δεν παρέχουν προοπτική για αλλαγή κυβέρνησης, ούτε αλλάζουν την πολιτική και δεν ανατρέπουν καμία πολιτική φήμη. Μιας και δεν έχουν μεγάλο αντίκτυπο τα ευρωπαϊκά θέματα θεωρούνται δευτερευούσης σημασίας εκλογές (Nugent, 2009).

Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η συμμετοχή των ευρωβουλευτών στη διαμόρφωση της πολιτικής (EUROPARL/brochure). Είναι το μοναδικό αντιπροσωπευτικό όργανο για πολλά χρόνια. Την αντιπροσώπευση την καθορίζουν τα συστήματα. Όσο πιο μεγάλη είναι η περιφέρεια του κάθε βουλευτή τόσο πιο πολύ χρόνο θα αφιερώσει στην εγχώρια βάση του (David M.Farrel, 2010). Η σύνδεση της σχέσης μεταξύ ευρωβουλευτή και πολίτη όσον αφορά τις προτιμήσεις δε διαφέρει και πολύ. Οι Hix και Hageman αναφέρονται στο ότι οι ψηφοφόροι που ανήκουν σε ανοιχτά συστήματα είναι πιο πιθανό να έρχονται σε επαφή με τους ευρωβουλευτές τους, έτσι είναι και περισσότερο ενημερωμένοι (Sofia Vasilopoulou, Katjana Gattermann, 2013). Μπορεί όμως το ευρωκοινοβούλιο να είναι αντιπροσωπευτικό αλλά κατ' ουσία θεωρείται μακριά από τους πολίτες (Ναπολέον Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης, 2007).

Οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου χωρίζονται σε πολιτικές ομάδες με βάση την τοποθέτησή τους (Καμπουράκης, 2014). Υπάρχουν και άλλοι που δεν ανήκουν σε καμία ομάδα (its your parliament) Τέτοιες ομάδες μπορούν να συγκροτηθούν και κατά τη διάρκεια της θητείας του Ε.Κ (Europarl). Οι ομάδες αυτές απαρτίζονται από 25 βουλευτές (Europarl). Τα πολιτικά κόμματα αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Προσπαθούν να εκφράζουν την θέληση των πολιτών (Τεπέρογλου, 2016).

Και στην Ελλάδα οι ευρωεκλογές θεωρούνται «δεύτερης τάξης» (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009). Πολλοί είναι οι λόγοι που τις κατατάσσουν σε αυτή την κατηγορία κυρίως γιατί δεν εκλέγουν κυβέρνηση (Βερναρδάκης, 2014). Η ισχύς που είχε ο δικομματισμός για Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ είναι απόρροια της αντιπροσώπευσης των κοινωνικών ομάδων που εξέφραζαν αυτά τα κόμματα και δεν αμφισβητούνται από τα υπόλοιπα (Βερναρδάκης Χ. , 2007-2008). Σε όλες τις αναμετρήσεις και τα δύο μεγάλα κόμματα έχουν χαμηλά ποσοστά αν τα συγκρίνει κανείς με τα εθνικά αποτελέσματα (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009). Επίσης η ψήφος των ευρωεκλογών είναι σαν προμήνυμα για τις εθνικές εκλογές. (news room, 2014). Παρόλα αυτά δεν θα πάψουν να συγκαταλέγονται σε αυτή την κατηγορία όσο οι πολίτες δε σταματήσουν να πιστεύουν πως η ψήφος τους δεν έχει καμία εφαρμογή στην Ένωση (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009).

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να αναδειχθούν πρώτον οι ευρωεκλογές σύμφωνα με την κατηγορία ως «δεύτερης τάξης». Ποιος είναι ο λόγος που θεωρούνται «κατώτερες» από τις εθνικές; Το κατά πόσο υπάρχει αντιπροσώπευση από τους ευρωβουλευτές απέναντι στους πολίτες. Έπειτα καταγράφονται οι ελληνικές ευρωεκλογές από το 1981 έως και σήμερα. Γίνεται σύγκριση στα δύο μεγάλα κόμματα καθώς, τον δικομματισμό που επικράτησε από το 1974 έως και το 2012 και τα πολιτικά παιχνίδια, καθώς και η αλλαγή για πρώτη φορά στην ιστορία που εκλέχτηκε ένα αριστερό κόμμα. Απαντάται το ερώτημα γιατί και στην Ελλάδα οι ευρωεκλογές δεν έχουν σημαντικό αντίκτυπο. Όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά στις περισσότερες χώρες οι πολίτες δεν έχουν κατανοήσει την σημαντικότητα της Ένωσης. Αναλύεται η ανάδειξη των αντιπροσώπων με λίστα, καθώς είχε αλλάξει για πρώτη φορά στις ευρωεκλογές του 2014. Ποια ήταν η σκοπιμότητα αυτή που ώθησε

πρωθυπουργό και αντιπρόεδρο να αλλάξουν τον νόμο. Συνοπτικά προσπαθεί να απαντηθεί το ερευνητικό ερώτημα που αφορά τις ευρωεκλογές του 2014 καθώς και τα νέα ζητήματα αντιπροσώπευσης και νομιμοποίησης της συμμετοχής των πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ.

1.1 Οι ευρωεκλογές ως δεύτερης τάξης.

Το μοντέλο των εκλογών «δεύτερης τάξης» είναι μια αρχική προσπάθεια να κατανοηθεί και να προσδιοριστεί η επίδραση του πολιτικού πλαισίου της κάθε αναμέτρησης στην πολιτική συμπεριφορά. Αυτό σημαίνει, ότι οι παρατηρούμενες συμπεριφορές βάσει κοινών χαρακτηριστικών προδιάθεσης στο ατομικό επίπεδο είναι πιθανόν να διαφέρει ανάλογα με το πολιτικό πλαίσιο των εκάστοτε εκλογών (Τεπέρογλου, 2016, σ. 24). Σύμφωνα με τον Karlheinz Reif υπάρχει διάκριση μεταξύ «πρώτης» και «δεύτερης» τάξης, δηλαδή οι εκλογές «μείζονος» και «ήσσονος» σημασίας. Η εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων δεν είναι μια αυτόνομη και ανεξάρτητη πράξη αλλά επηρεάζεται και από τις εκλογές της «πρώτης τάξης». Άρα τα κίνητρα συνδέονται με τις πολλαπλές αναμετρήσεις σε διαφορετικά επίπεδα (Τεπέρογλου, 2016). Πολλοί υποστηρίζουν πως οι εκλογές «δεύτερης τάξης» αντικατοπτρίζουν τους ψηφοφόρους που ψηφίζουν σε αυτές τις εκλογές ώστε να εκφράσουν τη γνώμη τους για την τρέχουσα πολιτική της εθνικής τους κυβέρνησης. Έχουν ονομαστεί και ως εκλογές διαμαρτυρίας. Υπάρχουν διαφορετικά κίνητρα για τα αποτελέσματα αυτών των εκλογών (Manow, 2005). Οι άνθρωποι ψηφίζουν για να ασκηθεί πίεση προς το κυβερνών κόμμα. Μπορούν να ψηφίζουν στρατηγικά για να τιμωρήσουν την κυβέρνηση. Πολλοί πολίτες προτιμούν μικρότερα κόμματα στις ευρωεκλογές σε σχέση με τις εθνικές (Sara Binzel Hobolt, 2010).

Την ονομασία ως «δεύτερης τάξης» εκλογές την προσέδωσαν ο Schmitt και ο Reif όπου εντάσσονται και οι τοπικές και οι περιφερειακές εκλογές. Στην «πρώτη τάξη» ανήκουν οι βουλευτικές και προεδρικές εκλογές αναλόγως το σύστημα της κάθε χώρας. Η διάκριση των δύο κατηγοριών αποτελεί την μεταφορά της έρευνας στην διαπίστωση πως στο επίπεδο της ένωσης το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών

επηρεάζεται εν τέλει από την εθνική αρένα (Τεπέρογλου, 2016). Η σημασία που δίνεται σε αυτές τις εκλογές δεν εξαρτάται μόνο από τους ψηφοφόρους αλλά και από τα κόμματα και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου οι ψηφοφόροι μπορεί να αισθάνονται πιο ελεύθεροι να ψηφίσουν αυτό που επιθυμούν (Manow, 2005). Όσο πιο δυσνόητη είναι στους εκλογείς η διαδικασία διεξαγωγής των Ευρωεκλογών, σε σύγκριση με την αντίστοιχη των εθνικών εκλογών, τόσο μικρότερη θα είναι και η προσέλευση στις κάλπες (Τεπέρογλου, 2016).

Οι διάφοροι εκλογικοί κανόνες ενδέχεται να εξηγούν τα χαμηλά ποσοστά στις ευρωεκλογές καθώς δεν υπάρχουν αυστηρά μέτρα στα κράτη- μέλη (Manow, 2005)). Οι ψηφοφόροι αντιλαμβάνονται πως είναι λιγότερο ενημερωμένοι, άρα δεν συμμετέχουν (Culter, 2008). Ο Schmitt συνοψίζει ότι η καταγραφή διαφορετικής εκλογικής συμπεριφοράς στις Ευρωεκλογές προέρχεται από δύο «πηγές» : από τις μετακινήσεις στην ψήφο (vote switching)¹ και από την διαφορετική κινητοποίηση των εκλογέων (Τεπέρογλου, 2016, σ. 94). Πολλοί παράγοντες παίζουν ρόλο από το τοπικό και το εθνικό επίπεδο για την ευρωπαϊκή ψηφοφορία (Culter, 2008). Για παράδειγμα η οικονομική κατάσταση, το διεθνές πλαίσιο αλλά και η εσωτερική πολιτική (Τεπέρογλου, 2016). Σημαντικό πρόβλημα πλέον είναι και η οικονομική κρίση που έχει πλήξει την Ευρώπη (Sara Binzel Hobolt, 2010). Ένα άλλο ζήτημα αφορά την αντιπροσώπευση και την νομιμοποίηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και η ποιότητα της δημοκρατίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σημαντικό θέμα είναι και η παράλληλη διεξαγωγή ευρωεκλογών με τις εθνικές. Καθώς και το φύλο, η ηλικία, η εκπαίδευση, το εισόδημα ακόμη και η συμμετοχή σε συνδικάτο (Τεπέρογλου, 2016). Το χαμηλότερο επίπεδο ενδιαφέροντος παρουσιάζεται στις γυναίκες και στους νέους, σε σχέση με τα άτομα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν υψηλότερο ποσοστό (Peter Sodelrund, 2010). Τα τελευταία χρόνια ζητείται επανεξέταση του μοντέλου της «δεύτερης τάξης», καθώς υπάρχουν πολλές ανησυχίες (Sara Binzel Hobolt, 2010). Ο Van de Erjik αναφέρει πως οι εκλογές του Ε.Κ² πρέπει να θεωρηθούν ως ένα σύνολο εκλογών που έχει παραμεληθεί (Peter Sodelrund, 2010)).

---

¹ Είναι οι μετακινήσεις από ένα κόμμα σε ένα άλλο ανάμεσα σε εκλογές πρώτης τάξης» και Ευρωεκλογές.

² Εν συντομία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι Ευρωεκλογές είναι εκλογές «δεύτερης τάξης» ελλείπει κρίσιμων και καθοριστικών διακυβεύματων (Τεπέρογλου, 2016, σ. 88). Δεν πρόκειται να γίνει αλλαγή της κυβέρνησης και μεταβολή πολιτικής, άρα υπάρχει χαμηλό ενδιαφέρον (Nugent, 2009). Εκλογές «δεύτερης τάξης» θεωρούνται επειδή οι εκστρατείες είναι πολύ χαμηλές και οι πολιτικές ελίτ τείνουν να μη δίνουν προτεραιότητα στην προσπάθεια παροχής πληροφοριών σχετικά με την Ευρώπη. Τα στοιχεία από το ευρωβαρόμετρο δείχνουν πως οι μισοί σχεδόν γνωρίζουν τους αντιπροσώπους τους, παρότι οι εκλογές είναι άμεσες (Sara Binzel Hobolt, 2010). Με την πάροδο του χρόνου το ζήτημα της συνεχούς διευρυνόμενης αποχής είναι αυτό που αναδείχθηκε στην κρισιμότερη ίσως εξέλιξη, η οποία τραυματίζει τη δημοκρατική νομιμοποίηση των ευρωπαϊκών θεσμών. Ενώ η συμμετοχή έφτασε στις ευρωεκλογές του 1979 και 1984 το 60%, από το 2009 φαίνονται σημάδια μείωσης μόλις 43% (Τεπέρογλου, 2016). Η συμμετοχή όσο και το ενδιαφέρον παραμένει αποδυναμωμένο σχεδόν για τις τρεις δεκαετίες (Boamfa, 2011). Οι Blondel, Sinnot και Svenson προτείνουν δύο συνεχόμενες μέρες για να διεξαχθούν οι ευρωεκλογές σε όλα τα κράτη και να μην γίνονται τον Ιούνιο μήνα όπου πολλοί πολίτες είναι σε περίοδο διακοπών (Τεπέρογλου, 2016) Σύμφωνα με έρευνες δεν είναι διατεθειμένοι να προσέλθουν στις κάλπες. Οι ευρωεκλογές θα παραμείνουν «δεύτερης τάξης», ακριβώς γιατί τα εθνικά πολιτικά πρότυπα κυριαρχούν στη σκέψη και στις πολιτικές αποφάσεις των ευρωπαίων πολιτών (Τεπέρογλου, 2016, σ. 89).

1.1.1 Η απήχηση του γερμανικού κόμματος CDU στις εθνικές και ευρωεκλογές (2013 2017 και 2009 2014).

Οι εθνικές εκλογές γίνονται κάθε τέσσερα χρόνια στα 16 κρατίδια. Δίνουν μεγάλη σημασία στην Ευρώπη. Το CDU συνεργάζεται με το CSU. Το εκλογικό σύστημα είναι λίγο δυσνόητο. Παρόλα αυτά υπάρχει μια ισορροπία μεταξύ του νικητή που τα παίρνει όλα και της αντιπροσωπευτικότητας αφού εισέρχονται και μικρά κόμματα. Όμως είναι δύσκολο να σχηματιστεί μονοκομματική κυβέρνηση. Στα 56 χρόνια συνέβη μια φορά. (Eleftheros Tyros, 2017). Το CDU/CSU είχε πτώση στις εθνικές εκλογές όμως συγκέντρωσε 32,9% ενώ το 2013 κέρδισε με 41,5%. Όμως η

συμμετοχή αυξήθηκε σε σχέση με άλλες αναμετρήσεις 76,2%, όπως το 2013 που έφτασε 71,5%, ενώ το μικρότερο ποσοστό καταγράφηκε το 2009 70,8% (Bundestag, 2017). Στην μεταπολεμική Γερμανία ήταν το χειρότερο αποτέλεσμα, και ένας λόγος είναι η κρίση των προσφύγων (Tong, 2017). Οι δημοσκοπήσεις που έγιναν για λογαριασμό της Bild έδειξε το κόμμα είχε απήχηση πριν τις εκλογές με 31,5%. Περισσότερο κατά 1,5% από προηγούμενη δημοσκόπηση. (Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2016).

Στις ευρωεκλογές το 2014 κέρδισε τις περισσότερες έδρες αλλά σαφώς είχε απώλειες γιατί θεωρήθηκε ασυνεπής με τους ψηφοφόρους. (Hentrich, 2014).

Σε αντίθεση με τις εθνικές εκλογές στις ευρωεκλογές οι ψηφοφόροι θεωρούν πως διακυβεύονται λιγότερο σημαντικά θέματα. Ο εθνικός πολιτικός χώρος πρέπει να είναι συμπλήρωμα και όχι υποκατάστατο των εθνικών χωρών. Λόγω αυτής της δομής υπάρχουν σοβαρές συνέπειες για τη διακυβέρνηση, και την πολιτική συμπεριφορά τόσο των πολιτικών όσο και των πολιτών. Μπορεί το Ευρωκοινοβούλιο να αύξησε αρμοδιότητες, παρόλα αυτά είναι δευτερεύον παράγοντας στο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ. Από την στιγμή που η συμπεριφορά των ψηφοφόρων βασίζεται στην εγχώρια πολιτική οι ευρωεκλογές δεν θα εκπληρώνουν το σκοπό τους (Heiko Giebler, 2015). Μετά το 2005 είναι ο τρίτος Συνασπισμός. Ο πραγματικός ορίζοντας είναι οι ευρωεκλογές το 2019, όπου φοβούνται ότι θα αυξηθεί η συρρίκνωση της εκλογικής βάσης τους και η αμφισβήτηση του Μεγάλου Συνασπισμού. Το CDU πιέζεται πάρα πολύ από το ακροδεξιό AfD όπου προσπαθεί να συγκροτεί διαρροές προς την ακροδεξιά πτέρυγα (news247, 2018). Τα παρακάτω γραφήματα καταγράφουν τα ποσοστά τόσο των εθνικών εκλογών που αφορούν το CDU καθώς και την σύμπραξη με το CSU, όπως και τα ποσοστά στις ευρωεκλογές³:

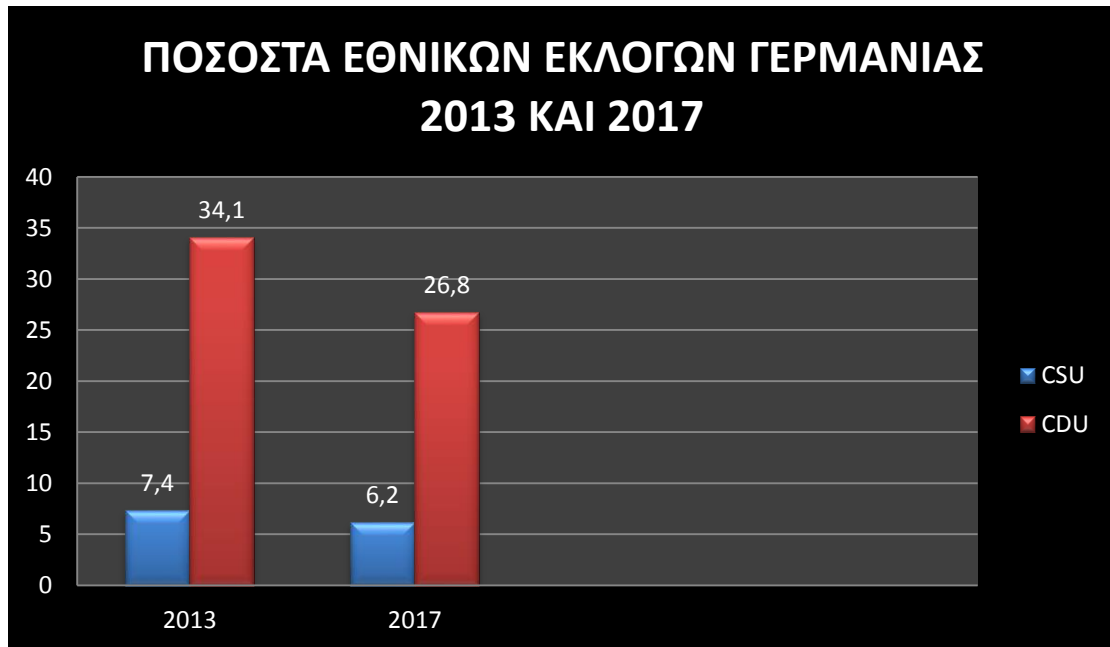
---

³ Τα στοιχεία για τα εκλογικά αποτελέσματα Γερμανίας είναι στην διεύθυνση: <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-results-de-2014.html> και για τα ευρωπαϊκά ποσοστά στη διεύθυνση: <https://www.bundestag.de/en/documents/textarchive/election-2017/527284>

Πίνακας 1

Ποσοστά εθνικών εκλογών Γερμανίας (CDU CSU) 2013 και 2017

Πίνακας 2

Ποσοστά ευρωεκλογών Γερμανίας (CDU/CSU) 2009 και 2014

Η περίπτωση της Γερμανίας και του κόμματος CDU, αναφέρεται κυρίως για την ανάδειξη του επιχειρήματος της δεύτερης τάξης εκλογών. Σε γενικές γραμμές δεν είναι μια χώρα που αγηγά τις ευρωεκλογές, αυτό διακρίνεται από τα ποσοστά συμμετοχής. Όμως τις εθνικές εκλογές τις ξεπέρασε τρεις φορές, το 1984, το 1999, και το 2004. Οι ευρωεκλογές μπορούν κάλλιστα να θεωρηθούν δεύτερης τάξης αν κάνει σύγκριση εθνικών και ευρωπαϊκών αναμετρήσεων. Από το 1994 μέχρι και το 2004 υπάρχει μια σχετική πτώση. Ξεκίνησε με 56,67% και έφτασε στο 42,61%. Φαίνεται πως και στην Γερμανία τα θεσμικά όργανα δεν έχουν μεγάλο αντίκτυπο και πειθώ. Όσον αφορά το CDU, είναι ένα κόμμα με την μεγαλύτερη απήγηση για πολλά χρόνια. Παρόλα αυτά το ποσοστό του από το 2009 μέχρι και το 2014 για την εκλογή των ευρωβουλευτών αυξήθηκε από 30,7% σε 35,30%. Στις εθνικές εκλογές είναι εμφανές τόσο το 2013 το CDU κατέλαβε το 34,1% και το 2017 32,9%, μικρή πτώση. Η απήγηση πάντως που έχει το κόμματα των Χριστιανοδημοκρατών είναι υψηλή, αυτό όμως δεν σημαίνει πως οι ευρωεκλογές δε θα θεωρηθούν και εδώ

δευτερευούσης σημασίας μιας και οι ψηφοφόροι δίνουν χαλαρή ψήφο στο ΕΚ. άρα όλοι οι πολίτες θα ψηφίζουν πάντα με βάση την εγχώρια κυβέρνηση ως «τιμωρία».

Όσον αφορά την επιρροή που έχει η Άνγκελα Μέρκελ είναι αρκετή. Εξάλλου αναλαμβάνει πολλές πρωτοβουλίες όσον αφορά την ΕΕ και η Γερμανία είναι μια χώρα με πολύ ισχύ. Επίσης δύναμη έχει και στις συνόδους των G8. Έχει μια δυναμική που μπορεί να επηρεάσει αρκετά τους πολίτες ακόμη και αν δεν λύνονται τα εσωκομματικά θέματα. Από την άλλη το σοσιαλιστικό κόμμα SPD έχει ξεκάθαρα πλέον έλλειψη επιρροής και αυτό αποτυπώνεται στα εκλογικά αποτελέσματα, κύριος λόγος είναι πως πλέον δε διαφέρει από το CDU, μιας και δεν υιοθετεί μια διαφορετική πολιτική που να ανταποκρίνεται στην πολιτική του ιδεολογία. Και τα δύο μεγάλα κόμματα υπέστησαν ήττα στις τελευταίες εκλογές, όμως το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα έχασε περισσότερο, έπειτα κιόλας της σύμπραξης CDU/CSU.

1.2 Σχέση αντιπροσώπευσης ευρωβουλευτών-πολιτών.

Σκοπός αυτού του υποκεφαλαίου είναι η καταγραφή και κατανόηση εκτός της σχέσης που έχουν οι ευρωβουλευτές με τους πολίτες αλλά και την επίδραση που έχει το Ευρωκοινοβούλιο σύμφωνα με τις Συνθήκες που έχουν υπογραφεί.

Οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιουργήθηκαν με σκοπό την επίτευξη κάποιων στόχων, συγκεκριμένα με τις νομοθετικές πράξεις. Ορισμένες έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα ενώ κάποιες άλλες όχι. Επίσης δεν έχουν ισχύ για όλες τις χώρες. Περιέχουν τους κανονισμούς, τις οδηγίες, τις αποφάσεις, τις συστάσεις και τις γνώμες. Οι κύριες δεσμευτικές νομοθετικές πράξεις είναι οι κανονισμοί. Και εφαρμόζονται σε όλες τις χώρες. Οι οδηγίες από την άλλη ορίζουν έναν στόχο αλλά πρέπει οι χώρες να θεσπίσουν νόμους για να επιτευχθούν οι στόχοι. Οι αποφάσεις ισχύουν άμεσα και είναι δεσμευτικές μόνο στις χώρες που απευθύνονται σε σχέση με τις συστάσεις που δεν έχουν δεσμευτική ισχύ. Και τέλος οι γνώμες δίνουν το

ένανσμα στα θεσμικά όργανα να εκφράσουν την άποψή τους χωρίς δεσμευτικό τρόπο((Europa).

Ο παρακάτω πίνακας καταγράφει τους πιο σημαντικούς νόμους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου:

Πίνακας 3

Οι πιο σημαντικοί νόμοι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Άρθρο 16 παράγραφος 2.	Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, καθώς και από τα κράτη μέλη κατά την άσκηση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Η τήρηση των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητων αρχών.
Άρθρο 33.	Στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής των Συνθηκών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα με σκοπό την ενίσχυση της τελωνειακής συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών καθώς και μεταξύ των τελευταίων και της Επιτροπής.
Άρθρο 43 παράγραφος 2.	Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ορίζουν την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών που προβλέπεται στο άρθρο 40, παράγραφος 1, καθώς και τις άλλες διατάξεις που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων της κοινής γεωργικής και αλιευτικής πολιτικής.
Άρθρο 289	Η συνήθης νομοθετική διαδικασία συνίσταται στην έκδοση κανονισμών, οδηγιών ή αποφάσεων από κοινού από το Ευρωπαϊκό

παράγραφος 1.	Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής. Η εν λόγω διαδικασία ορίζεται στο άρθρο 294.
Άρθρο 290 παράγραφος 2 εδάφιο α και β.	<p>Οι νομοθετικές πράξεις καθορίζουν σαφώς τις προϋποθέσεις στις οποίες υπόκειται η εξουσιοδότηση, οι οποίες μπορούν να είναι οι εξής:</p> <p>α) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει την ανάκληση της εξουσιοδότησης,</p> <p>β) η κατ' εξουσιοδότηση πράξη μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνον εφόσον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο δεν εκφράσει αντιρρήσεις εντός της προθεσμίας που καθορίζει η νομοθετική πράξη. Για τους σκοπούς των στοιχείων α) και β), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν και το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία</p>
Άρθρο 311	<p>Η Ένωση προικίζεται με επαρκή μέσα για την επίτευξη των στόχων της και την επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών της. Ο προϋπολογισμός χρηματοδοτείται στο ακέραιο, υπό την επιφύλαξη των άλλων εσόδων, από ίδιους πόρους. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία ομοφώνως και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκδίδει απόφαση που καθορίζει τις διατάξεις που διέπουν το σύστημα των ιδίων πόρων της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να καθιερώνει νέες κατηγορίες ιδίων πόρων ή να καταργεί υπάρχουσα κατηγορία. Η απόφαση αυτή τίθεται σε ισχύ μόνο μετά την έγκρισή της από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες τους. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία καθορίζει τα μέτρα εφαρμογής του συστήματος ιδίων πόρων της Ένωσης, εφόσον αυτό προβλέπεται από την απόφαση που εκδίδεται βάσει του τρίτου εδαφίου. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.</p>

<p>Άρθρο 312 παράγραφος 2</p>	<p>Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, εκδίδει κανονισμό που καθορίζει το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο. Το Συμβούλιο λαμβάνει τη σχετική απόφαση ομόφωνα μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να εκδίδει, ομόφωνα, απόφαση η οποία επιτρέπει στο Συμβούλιο να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία όταν εκδίδει τον προβλεπόμενο στο πρώτο εδάφιο κανονισμό.</p>
<p>Άρθρο 314 παράγραφος 4 εδάφιο γ</p>	<p>εγκρίνει τροπολογίες με την πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών που το απαρτίζουν, το σχέδιο, όπως τροποποιήθηκε, διαβιβάζεται στο Συμβούλιο και την Επιτροπή. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατόπιν συμφωνίας με τον πρόεδρο του Συμβουλίου, συγκαλεί αμέσως την επιτροπή συνδιαλλαγής. Ωστόσο, εάν εντός δέκα ημερών από τη διαβίβαση του σχεδίου, το Συμβούλιο γνωστοποιήσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι εγκρίνει όλες τις τροπολογίες του, η επιτροπή συνδιαλλαγής δεν συνέρχεται.</p> <p>(eur-lex-europa, 2012)</p>

Το Ε.Κ διαθέτει 751 βουλευτές εκλεγμένους στα 28 κράτη-μέλη της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το 1979 οι ευρωβουλευτές εκλέγονται με άμεση και καθολική ψηφοφορία για πέντε χρόνια. Κάθε χώρα αποφασίζει για την μορφή που θα λάβουν οι εκλογές. Οι ευρωπαϊκές εκλογές γίνονται με αναλογικό σύστημα. Οι βουλευτές μοιράζουν το χρόνο τους στην εκλογική τους περιφέρεια, στο Στρασβούργο όπου διεξάγονται 12 σύνοδοι ολομέλειας το χρόνο, και στις Βρυξέλλες όπου συμμετέχουν σε πρόσθετες συνόδους, καθώς και σε συνεδριάσεις των επιτροπών και των πολιτικών τους ομάδων (EUROPA). Αντιπροσωπεύει 500,000,000 πολίτες, και είναι το παράδειγμα άσκησης πολυεθνικής και πολιτισμικής δημοκρατίας. Οι ευρωβουλευτές συμμετέχουν σε δημόσιες κοινοβουλευτικές συνόδους, σε εργασίες και παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής.

Θεσπίζει νόμους και επηρεάζει την καθημερινή ζωή των πολιτών της Ένωσης. Σημαντικό προνόμιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι οι δημοσιονομικές εξουσίες που έχει από κοινού με το Συμβούλιο. Επίσης ελέγχει την κατανομή των πόρων. Οι πολίτες μπορούν να παρακολουθούν τις ενημερωτικές συνεδριάσεις ή συζητήσεις για τα ευρωπαϊκά ζητήματα στα γραφεία ενημέρωσης του Ε.Κ σε κάθε κράτος-μέλος (EUROPARL/brochure). Έχει αποκτήσει τη φήμη του αφοσιωμένου υπερασπιστή των βασικών δικαιωμάτων των ανθρώπων και της δημοκρατίας. Οι ευρωβουλευτές αγωνίζονται εναντίον των απειλών νέων και παλαιών κατά της ελευθερίας (Europa). Το Ευρωκοινοβούλιο είναι εκλεγμένο για περισσότερο από 30 χρόνια. Για πολλούς είναι η ύπαρξη ενός ισχυρού συμβόλου μιας ηπείρου μακριά από συγκρούσεις. Η αντιπροσώπευση είναι μια από τις πιο θεμελιώδης και σημαντικές έννοιες. Τα συστήματα είναι αυτά που καθορίζουν την αντιπροσώπευση. Ο ευρωβουλευτής με μεγάλη εκλογική περιφέρεια θα αφιερώσει περισσότερο χρόνο στην εγχώρια βάση του. Διατηρούν μια σχετική ενεργό δράση και προσπαθούν να έρχονται σε επαφή με πολίτες. Τα κράτη είναι εκείνα που καθορίζουν το σύστημα ψηφοφορίας. Κυρίως όμως με αναλογικό και σύστημα λίστας (David M.Farrel, 2010)

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ ευρωβουλευτή με πολίτη υπάρχει μια σύνδεση στις προτιμήσεις καθώς δε διαφέρουν αρκετά. Οι ψηφοφόροι είναι εκείνοι που παρέχουν την εντολή στους ευρωβουλευτές για μια ολόκληρη περίοδο. Επίσης σύμφωνα με τον Hix και Hageman οι ψηφοφόροι σε ανοιχτά συστήματα είναι πιο πιθανό να έρθουν σε επαφή με τον ευρωβουλευτή τους και να αισθάνονται πιο ενημερωμένοι σε σχέση με τα κλειστά συστήματα. Η επανεκλογή τους είναι σημαντική, για αυτό και πρέπει να ανταπεξέλθουν στις απόψεις των εκλογέων. Για την εξασφάλιση της επόμενης νίκης τους. Ένας τρόπος είναι οι διαπροσωπικές επαφές. Υποτίθεται πως ο χρόνος που περνούν οι ευρωβουλευτές με τους πολίτες είναι θετικός σύμφωνα με την κοινή γνώμη. Κάτι που θα πρέπει να εξεταστεί είναι το κατά πόσο οι ευρωβουλευτές έχουν την πρόθεση για τέτοιες επαφές (Sofia Vasilopoulou, Katjana Gattermann, 2013).

Παρόλα αυτά μπορεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να είναι ένα όργανο της αντιπροσώπευσης, αλλά θεωρείται μακριά από τους πολίτες, και μόνο τα εθνικά κοινοβούλια είναι εκείνα που εκφράζουν την λαϊκή βούληση. Σύμφωνα με αυτό το πρόβλημα δημιουργείται δημοκρατικό έλλειμμα λόγω των μεταβιβάσεων των αρμοδιοτήτων στην Κοινότητα. Δεν μπορεί να αντισταθμιστεί με τις αναθέσεις που

γίνονται στο Ευρωκοινοβούλιο. Στην ουσία δηλαδή είναι μια ψευδαίσθηση δημοκρατικής νομιμοποίησης του θεσμικού συστήματος. Λόγω των εκλογικών συστημάτων που έχουν υιοθετήσει τα κράτη δεν εξασφαλίζεται η απαιτούμενη εγγύτητα, καθώς οι πολίτες ψηφίζουν κόμματα και όχι εκπροσώπους (Ναπολέον Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης, 2007). Οι πολίτες δεν συμμετέχουν ενεργά στη λήψη των αποφάσεων. Έτσι δημιουργείται και το δημοκρατικό έλλειμμα. Όλες οι συζητήσεις περί αυτού του θέματος ξεκίνησαν το 1990 και αφορά τόσο την ελλιπή εκπροσώπηση των πολιτών όσο και την μη λογοδοσία των οργάνων. . Παρόλα αυτά γράφτηκε το 1977 από τους φεντεραλιστές. Οι νομοθετικές αρμοδιότητες του ΕΚ αυξήθηκαν κυρίως από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Συνθήκη όσο και την Συνθήκη της Λισαβόνας, με κυριότερη αλλαγή την διαδικασία της συναπόφασης. Από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενισχύθηκε με το να προτείνει τροποποιήσεις είτε να απορρίπτεται. Επίσης ενισχύθηκε ο ρόλος της ειδικής πλειοψηφίας και καθιερώθηκε η ευρωπαϊκή ιθαγένεια, η οποία και προστέθηκε στην εθνική. Από την άλλη η Συνθήκη του Άμστερνταμ απλοποίησε την διαδικασία της συναπόφασης, ενώ η Συνθήκη της Λισαβόνας αύξησε το ρόλο του Ευρωκοινοβουλίου καθώς και των Εθνικών κοινοβουλίων για περαιτέρω έκφραση των πολιτών. Εξάλλου από τη στιγμή που εκλέγεται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από το λαό από μόνο του προωθεί την δημοκρατία (Κοκκινογένης). Όλη η δυσαρέσκεια προς την Ευρώπη καταγράφηκε το 2009 όπου σημειώθηκε μικρή απήχηση στις ευρωεκλογές. Μπορεί οι πολίτες να είναι φιλο-ευρωπαϊστές αλλά δεν κατανοούν το πολιτικό σύστημα (Eurogra E.-I.). Από την άλλη πλευρά, οι ευρωσκεπτικιστές θεωρούν πως το έλλειμμα αυτό ευθύνεται στο ότι οι αποφάσεις είναι άγνωστες προς τους πολίτες. Πιστεύουν πως λείπει το σχήμα κυβέρνησης- αντιπολίτευσης και έτσι έχει περιορισμένη δυνατότητα το Ευρωκοινοβούλιο παραδείγματος χάρη για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας όπου δεν παρεμβαίνει (Diezemann/Παπαναγιώτου, 2009). Όσο η αποχή θα μεγαλώνει, τόσο θα αυξάνεται το δημοκρατικό έλλειμμα. Όμως το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο θα προσπαθεί για την ανατροπή του (Ευθυμίου, 2008).

Το Ε.Κ έχει καταβάλει προσπάθεια για την καθιέρωση ομοιόμορφων κανόνων εκλογής των μελών του (Ναπολέον Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης, 2007, σ. 187). Κατά τη διάρκεια του τελευταίου μισού αιώνα, η Ευρώπη δημιούργησε το Ευρωκοινοβούλιο με σκοπό να προασπίσει τα συμφέροντα των πολιτών των κρατών-

μελών. Με τις συνεχιζόμενες διαφορές στον σχεδιασμό του εκλογικού συστήματος για την εκλογή των μελών της Ε.Ε⁴ είναι πιθανό να διασφαλίσουν τη μορφή που λαμβάνει η αντιπροσώπευση να είναι μεταβλητή. Πρόκειται για ένα κοινοβούλιο όπου ο προσανατολισμός και η συμπεριφορά του να παραμένει αξιοσημείωτη (David M.Farrel, 2010). Και τέλος η πολιτική αντιπροσώπευση εξαρτάται από την εμπιστοσύνη των ψηφοφόρων- πολιτών προς τα θεσμικά όργανα (Michael Marsch, 1997).

1.3 Συγκρότηση ευρωπαϊκών πολιτικών ομάδων και ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγεται κάθε πέντε χρόνια με άμεσες εκλογές που διεξάγονται την ίδια περίοδο σε όλα τα κράτη- μέλη (Καμπουράκης, 2014). Η κομματική πολιτική δραστηριότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκείται μέσω πολιτικών ομάδων (Nugent, 2009, σ. 349). Οι βουλευτές χωρίζονται σε πολιτικές ομάδες όχι με βάση την εθνικότητά τους αλλά με την πολιτική τους τοποθέτηση (Καμπουράκης, 2014). Υπάρχουν και βουλευτές που δεν ανήκουν σε καμία πολιτική ομάδα και ονομάζονται «μη εγγεγραμμένοι». Ορισμένοι επίσης αλλάζουν πολιτική ομάδα κατά τη διάρκεια της θητείας τους (its your parliament). Ομάδες μπορούν να σχηματίσουν και μετά τις ευρωεκλογές, κατά τη διάρκεια της θητείας του ευρωκοινοβουλίου (its your parliament).

Τώρα υπάρχουν 7 πολιτικές ομάδες και οι «μη εγγεγραμμένοι», λίγα λόγια για το προφίλ τους:

ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΛΑΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ. Είναι κεντροδεξιό ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα, και υποστηρίζει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ιδρύθηκε το 1976. Διέπεται από συντηρητικές και κοινωνικές του φιλελευθερισμού αρχές

---

⁴ Εν συντομία η Ευρωπαϊκή Ένωση.

(Καμπουράκης, 2014). Δεσμεύεται για μια ισχυρή Ευρώπη βασισμένη σε ομοσπονδιακό μοντέλο με βάση την αρχή της επικουρικότητας. Προωθεί την ελευθερία της οικονομίας της αγοράς με κοινωνική συνείδηση, και ασκεί μεγάλη επιρροή (EPP). Παλαιότερα βασιζόταν στα χριστιανοδημοκρατικά κόμματα της Γερμανίας και της Ιταλίας (Nugent, 2009).

ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΤΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ. Εκπροσωπεί το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και άλλα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα πχ SPD Γερμανίας. Στόχος είναι η ενίσχυση του σοσιαλιστικού και σοσιαλδημοκρατικού κινήματος, η ανάπτυξη κοινών δεσμών για την Ευρώπη (Καμπουράκης, 2014). Η συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας ορισμένες φορές είναι δύσκολη, λόγω της ευρύτητας του ιδεολογικού φάσματος του Ευρωπαϊκού Σοσιαλισμού και της Σοσιαλδημοκρατίας (Nugent, 2009, σ. 353). Αντιπροσωπεύει μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς με βάση την αρχή της ελευθερίας, της ισότητας, τα ανθρώπινα δικαιώματα κ.α. Προτεραιότητά τους είναι η καταπολέμηση της ανεργίας (Socialists & Democrats).

ΟΜΑΔΑ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΩΝ. Είναι κίνημα στην και ιδρύθηκε το 2010. Έχει τις αξίες από την κέντρο- δεξιά παράταξη. Πιστεύουν στην ατομική ελευθερία, την εθνική κυριαρχία, την περιορισμένη κυβέρνηση καθώς και την αποκέντρωση εξουσίας. Ως όραμα έχουν τις μεταρρυθμίσεις (ACRE Alliance of Conservatives and Reformists in Europe). Είναι μια από τις δύο ευρωσκεπτικιστικές ομάδες του Ευρωκοινοβουλίου (Καμπουράκης, 2014).

ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ. Είναι κεντρώα πολιτική ομάδα και τάσσεται υπέρ της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Επίσης συνεργάστηκαν στο Ε.Κ σε πολλά θέματα με το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα και σύναψαν συμφωνία για την υποστήριξη του υποψηφίου του τελευταίου (Nugent, 2009). Στόχος τους είναι η ελευθερία της πολιτικής. Εδραιώθηκε ως πρώτο κόμμα τόσο πραγματικό όσο και διεθνικό το 1993. Παρέχουν βοήθεια στους πολιτικούς φιλελεύθερους σε όλη την Ευρώπη για ένα κοινό πολιτικό όραμα. Και τέλος υιοθετούν για τις ευρωεκλογές κοινό μανιφέστο (ALDE Alliance of Liberals and Democrats of Europe).

ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ/ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ. Τα πράσινα πολιτικά κινήματα έκαναν την εμφάνισή τους μετά τη δεκαετία του '70. Είναι υπέρ της σκέψης σε παγκόσμιο επίπεδο. Προσπαθούν για την αναδιάρθρωση της παγκόσμιας ατζέντας, ώστε να μην δημιουργούνται προβλήματα στο περιβάλλον (European Greens). Στόχος είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας όπου θα γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα και θα προστατεύεται το περιβάλλον. Μεγαλύτερη ελευθερία στο χώρο της εργασίας. Όπως επίσης η εμβάθυνση της δημοκρατίας αλλά και ο επαναπροσδιορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δίνουν έμφαση στις κοινωνικές, πολιτιστικές και οικολογικές αξίες (Καμπουράκης, 2014). Η ομάδα δημιουργήθηκε το 1999. Πολλοί βουλευτές έχουν αριστερό υπόβαθρο, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι δεν ανήκουν κάπου (Nugent, 2009).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ/ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ. Είναι η σοσιαλιστική και κομμουνιστική ομάδα στο

Ευρωκοινοβούλιο. Αποτελείται από 2 υποομάδες α) Ευρωπαϊκή Ενωτική Αριστερά και β) Βόρεια Πράσινη Αριστερά πχ ΣΥΡΙΖΑ (Καμπουράκης, 2014). Δίνει μεγαλύτερη έμφαση σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα (Nugent, 2009, σ. 354). Έχει χαλαρή δομή (Nugent, 2009). Πιστεύουν στην ποικιλία των ταυτοτήτων καθώς και των απόψεων των μελών. Το όραμά τους είναι μια κοινωνία δίκαιη και ειρηνική για την διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αποστολή τους είναι να κάνουν την ΕΕ πιο ανθρώπινη. Ζητούν την άμεση δημοκρατία και περισσότερο την συμμετοχή των πολιτών (GUE/NGL).

ΟΜΑΔΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. Είναι η 2^η ευρωσκεπτικιστική πολιτική ομάδα. Ιδρύθηκε το 2009, και είναι από τις μικρότερες δυνάμεις (Καμπουράκης, 2014). Έχουν υιοθετήσει τις αρχές της ελευθερίας και της συνεργασίας μεταξύ των ανθρώπων και των διαφορετικών κρατών. Έχουν την πεποίθηση ότι η δημοκρατία ανήκει στα κράτη, στις περιφέρειες και στα κοινοβούλιά τους. Επίσης σέβονται την ιστορία και τις παραδόσεις της Ένωσης, καθώς και τα διαφορετικά εθνικά συμφέροντα όπως την ελευθερία των ψήφων. (EFDD).

Οι «μη εγγεγραμμένοι» είναι οι ευρωβουλευτές που έχουν διαφορετικές απόψεις- πεποιθήσεις. Έπειτα των Ευρωεκλογών το 1999 οι περισσότεροι ευρωβουλευτές που δεν επιθυμούσαν να εισαχθούν σε κάποια πολιτική ομάδα δημιούργησαν την λεγόμενη Τεχνική Ομάδα Ανεξάρτητων Βουλευτών, ώστε να επωφεληθούν τα πλεονεκτήματα που έχει μια ομάδα. Αρχικά το Κοινοβούλιο αρνήθηκε αλλά το θέμα πήγε στο πρωτοδικείο κατά της απόφασης. Από το 2001 και αφού το Δικαστήριο αποφάσισε κατά αυτής της ομάδας, τότε ο πρόεδρος ανακοίνωσε και πάλι την άρνησή του (Nugent, 2009).

Η κάθε ομάδα από αυτές, θα πρέπει να απαρτίζονται από 25 βουλευτές, δηλαδή το ¼ των κρατών και ο βουλευτής μπορεί να ανήκει μόνο σε μία

ομάδα. Με τη συγκρότηση της ομάδας ο βουλευτής αποδέχεται εξ ορισμού ότι υπάρχει πολιτική συγγένεια μεταξύ τους. Μόνο όταν οι ίδιοι οι βουλευτές αρνούνται την ύπαρξη της πολιτικής συγγένειας παρεμβαίνει το Ευρωκοινοβούλιο, και αξιολογεί κατά πόσο η συγκρότηση πολιτικής συγγένειας της ομάδας έγινε σύμφωνα με τους κανόνες (EUROPARL/ΕΡΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ)

Ο παρακάτω πίνακας καταγράφει την μεταβολή των εδρών στις ευρωεκλογές για τα ευρωπαϊκά κόμματα τόσο για το 2009 όσο και για το 2014⁵:

Πίνακας 4
Μεταβολή εδρών των ευρωπαϊκών κομμάτων (2009 και 2014)

	2009	2014
Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα(EPP)	274	221
Ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και Δημοκρατών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο(S&D)	196	191
Συμμαχία Φιλελευθέρων και Δημοκρατών για την Ευρώπη(ALDE)	83	70
Πράσινοι / Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία(EGP)	57	67
Ευρωπαίοι Συντηρητικοί και Μεταρρυθμιστές(ACRE)	57	62
Ευρωπαϊκή Ενωτική Αριστερά/ Βόρεια	35	50

⁵ Τα στοιχεία του πίνακα βρίσκονται στη διεύθυνση <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-results-el-2014.html>

Πράσινη Αριστερά(GUE/NGL)		
Ομάδα Ευρώπης της Ελευθερίας και της Άμεσης Δημοκρατίας(EFDD)	31	48
Μη εγγεγραμμένοι – Βουλευτές που δεν συγγενεύουν με καμία πολιτική ομάδα (NI)	33	52

Η Συνθήκη της Ε.Κ⁶ μετά την τροποποίησή της στο Maastricht αναφέρει ότι « τα πολιτικά κόμματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την ολοκλήρωση στα πλαίσια της Ένωσης. Συμβάλλουν στη δημιουργία ευρωπαϊκής συνείδησης και στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης» (Ναπολέον Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης, 2007, σ. 188). Ένα πολιτικό κόμμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι ένας οργανισμός ο οποίος ακολουθεί ένα πολιτικό πρόγραμμα, αποτελείται από εθνικά κόμματα και από μεμονωμένα πρόσωπα ως μέλη και εκπροσωπείται σε αρκετά κράτη-μέλη (Eklogika.gr).

Σε κάθε περίπτωση, η εικόνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως ενός χώρου χωρίς κομματικούς ανταγωνισμούς και αντιπαραθέσεις θα ήταν ανακριβής. Όπως έχουν σήμερα τα πράγματα οι ευρωβουλευτές είναι ενταγμένοι σε πολιτικές ομάδες, οι περισσότερες από τις οποίες αυτοχαρακτηρίζονται κόμματα (Ναπολέον Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης, 2007, σ. 188).

Στον παρακάτω πίνακα καταγράφηκαν τα κυριότερα κόμματα από όλες τις χώρες που εξελέγησαν στις ευρωεκλογές το 2014 με τα αρχικά τους, καθώς και με ποιον ευρωπαϊκό συνδυασμό⁷:

Πίνακας 5

⁶ Εν συντομία Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

⁷ Τα στοιχεία των κομμάτων βρίσκονται στην διεύθυνση:

<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-introduction-2014.html>

Τα κυριότερα εθνικά κόμματα που εξελέγησαν και ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός συνδυασμός (2014)

ΑΥΣΤΡΙΑ ÖVP (EPP)	ΙΤΑΛΙΑ PD (S&D)	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ PS (S&D)
ΒΕΛΓΙΟ N-VA (ACRE)	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ (ALDE)	ΡΟΥΜΑΝΙΑ PSD-PF UNPR (S&D)
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ GERB/ΓΕΡΒ (EPP)	ΚΡΟΑΤΙΑ MDZ+HSP AS (EPP)	ΣΛΟΒΑΚΙΑ SMER-SD (S&D)
ΓΑΛΛΙΑ FN (NI)	ΚΥΠΡΟΣ ΔΥΣΙ (EPP)	ΣΛΟΒΕΝΙΑ SDS (EPP)
ΓΕΡΜΑΝΙΑ CDU/CSU (EPP)	ΛΕΤΟΝΙΑ V (EPP)	ΣΟΥΗΔΙΑ S (S&D)
ΔΑΝΙΑ Ο. (DF) (ACRE)	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ TS-LKD (EPP)	ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ANO 2011 (ALDE)
ΕΛΛΑΔΑ ΣΥ.ΡΙΖ.Α (GUE/NGL)	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ CSV/PCS (EPP)	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ ΚΟΚ (EPP)
ΕΣΘΟΝΙΑ ER (ALDE)	ΜΑΛΤΑ PL/MLP (S&D)	ΙΣΠΑΝΙΑ PP (EPP)
Η.Β UKIP (EFDD)	ΟΥΓΓΑΡΙΑ FIDESZ-KNDP (EPP)	
ΙΡΛΑΝΔΙΑ Ind+ other parties (S&D, ALDE, GUE/NGL)	ΠΟΛΩΝΙΑ PO (EPP)	

1.3.1 Επιρροή εθνικών κοινοβουλίων έναντι Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο ομοσπονδισμός αφορά το μοίρασμα των εξουσιών σε σύνθετη πολιτεία στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Την κατανομή δηλαδή των αρμοδιοτήτων σε ένα πολυεπίπεδο σύστημα (Ναπολέον Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης, 2007). Για τα κράτη- μέλη της, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ένα επιπλέον επίπεδο διακυβέρνησης (Rod Hague, Martin Harrop, 2011). Ένα από τα πλεονεκτήματα της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης είναι η ευελιξία της, ιδίως όσον αφορά τις διεθνείς εξελίξεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και διακυβερνητικοί οργανισμοί, όπως ΟΗΕ, η G20 και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, συναπαρτίζουν ένα πρόσθετο επίπεδο διακυβέρνησης, αποτελώντας το πεδίο όπου συμφωνείται (ή απορρίπτεται ή αγνοείται) η εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο πολιτικών που αφορούν ζητήματα τα οποία ξεκινούν από την κλιματική αλλαγή και φτάνουν στα μόνους των τραπεζιτών (Rod Hague, Martin Harrop, 2011, σ. 487). Οι θεωρητικοί της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης προωθούν την έννοια μια «Ευρώπης με περιφέρειες» (και όχι των περιφερειών), αναφερόμενοι «στην απαίτηση εκ μέρους των υποεθνικών αρχών για παράλληλη επιρροή, και όχι αντικατάσταση, των κρατικών εκτελεστικών οργάνων» (Ναπολέον Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης, 2007, σ. 133).

Μέχρι και το 1979 δεν είχαν άμεσες σχέσεις τα εθνικά κοινοβούλια με το Ευρωκοινοβούλιο αφού οι βουλευτές διορίζονταν από τα εθνικά κοινοβούλια. Η άμεση ψηφοφορία στάθηκε εκείνη για να διαρρήξει τις σχέσεις τους για περίπου δέκα χρόνια. Η αποκατάσταση των σχέσεων ξεκίνησε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ όπου προέβλεπε τα εξής: κυρίως τον σεβασμό στο ρόλο που έχουν τα εθνικά κοινοβούλια καθώς και τη συνεργασία Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με εθνικά κοινοβούλια μέσω επαφών και συχνών συναντήσεων (Panizza, 2018). Ανάμεσα στα εθνικά κοινοβούλια και στο Ευρωκοινοβούλιο αναπτύχθηκαν σχέσεις συνεργασίας ώστε να αναπτυχθεί ο δημοκρατικός έλεγχος που αφορά την νομοθεσία στα επίπεδα της Ένωσης κυρίως με την Συνθήκη της Λισαβόνας. Το πρωτόκολλο το οποίο προσαρτήθηκε στην Συνθήκη

του Άμστερνταμ αφορούσε την μεγαλύτερη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στις δραστηριότητες της Ένωσης όπου αφορούσε την άμεση διαβίβαση εγγράφων διαβούλευσης καθώς και νομοθετικών προτάσεων. Επίσης σημαντικό ρόλο έπαιζαν και στις συζητήσεις για το μέλλον της Ευρώπης (Panizza, 2018).

Η αναβάθμιση των εθνικών κοινοβουλίων ήρθε με το άρθρο 12 της Συνθήκης λειτουργίας της Ένωσης, όπου πλέον έχουν άμεση πρόσβαση στις νομοθετικές πράξεις και ελέγχουν και την αρχή της επικουρικότητας (Ασδεράκη, 2014). Τα εθνικά κοινοβούλια και τα πολιτικά κόμματα έχουν ενεργό ρόλο στην πολυεθνική ολοκλήρωση. Σύμφωνα λοιπόν με το πρωτόκολλο όπου έχει προσαρτηθεί η αρχή της επικουρικότητας αλλά και της αναλογικότητας, αν υπάρχουν οι αιτιολογημένες γνώμες που αφορούν νομοθετικές πράξεις οι οποίες κρίθηκαν πως δεν τηρούν τα παραπάνω με το 1/3 των εθνικών κοινοβουλίων το θέμα θα επανεξεταστεί (Μούσσης). Επίσης οι βουλευτές του Ευρωκοινοβουλίου μαζί με τα εθνικά κοινοβούλια θεώρησαν σωστό να δημιουργηθεί ένα μόνιμο όργανο πολιτικής συνεργασίας με σκοπό την επίλυση συγκεκριμένων θεμάτων. Από το 2005 και μετά πραγματοποιούν συναντήσεις με στόχο την εξέταση θεμάτων καθώς και να επηρεαστούν τα κοινοβούλια από τη χάραξη της πολιτικής της Ένωσης. Ήδη από τις 19 Απριλίου 2018 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εκδώσει ψήφισμα που αφορά την βελτίωση και την καλή λειτουργία της Ένωσης από τα εθνικά κοινοβούλια, με αποτέλεσμα την αύξηση της πολυφωνίας και της δημοκρατικής νομιμοποίησης. Σημαντικό σημείο αποτελεί η λογοδοσία των εθνικών κυβερνήσεων στα εθνικά κοινοβούλια. Και τέλος το ΕΚ δίνει την δυνατότητα στα εθνικά κοινοβούλια να υποβάλλει προτάσεις στην Επιτροπή για την επιρροή του ευρωπαϊκού διαλόγου (Panizza, 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1981-2014.

2.1 ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1981-2012: Σύντομη ιστορική αναδρομή. Η πόλωση και ο δικομματισμός.

Το 1981 ο Παπανδρέου κερδίζει τις εκλογές, καθώς από κόμμα διαμαρτυρίας έγινε κόμμα εξουσίας. Ως επί το πλείστον εκμεταλλεύτηκε τα λάθη των οικονομικών που έγιναν από την κυβέρνηση. Η πόλωση δεν άργησε να έρθει. Το 1985 υπήρξε ρήξη για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας όπως και η ήττα του ΠΑΣΟΚ. Ενώ είχε αναφερθεί η υποστήριξη για Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο Κωνσταντίνος Καραμανλής εν τέλει άλλαξε γνώμη και πρότεινε τον Χρήστο Σαρτζετάκη (Χωριανόπουλος, 2012). Η πόλωση αυτή αφορούσε τα δύο μεγάλα κόμματα που είχαν ως στόχο τόσο τη διατήρηση όσο και την ανάπτυξη των καπιταλιστικών σχέσεων εξουσίας. Το πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ αφορούσε τα λαϊκά συμφέροντα. Από την άλλη η ΝΔ θεώρησε πως η πολιτική που ασκούσε το ΠΑΣΟΚ πόλωσε τις μάζες. (Βερναρδάκης Χιστόφορος, Γιάννης Μαύρης, 1988). Το 1989 το εκλογικό σώμα «τιμώρησε» το ΠΑΣΟΚ και αυτό έγινε φανερό από την ήττα του στις εκλογές λόγω των πολλών σκανδάλων έχοντας ως αποτέλεσμα την αδυναμία του σχηματισμού αυτοδύναμης κυβέρνησης. Το 1993 η κοινοβουλευτική πλειοψηφία της ΝΔ χάνει έδαφος, από τη μια ο Αντώνης Σαμαράς δημιουργεί δικό του κόμμα, από την άλλη ανεξαρτητοποιείται ο βουλευτής τους Γιώργος Συμπιλίδης και έτσι η χώρα οδηγήθηκε σε πρόωρες εκλογές και την νίκη την παίρνει το ΠΑΣΟΚ. Ο πρωθυπουργός πεθαίνει και η χώρα οδηγείται και πάλι σε εκλογές όπου το ΠΑΣΟΚ και πάλι κερδίζει έχοντας στο τιμόνι τον Κώστα Σημίτη. Τις εκλογές του 2000 θα μπορούσε κανείς να τις χαρακτήριζε ως «θρίλερ» μιας και ενώ προηγείτο η ΝΔ με τον Κώστα Καραμανλή στο τέλος κέρδισε το ΠΑΣΟΚ. Εδώ να σημειωθεί πως ήταν η

πρώτη φορά που δεν συνεχάρη τον αντίπαλό του. Εν τέλει ο Κώστας Καραμανλής έγινε πρωθυπουργός το 2004 μιας και οι δημοσκοπήσεις της τότε εποχής έδειχναν αρνητικά αποτελέσματα για την αντιπολίτευση. Για δεύτερη συνεχόμενη φορά επανεκλέγεται πρωθυπουργός της Ελλάδας παρά τις φονικές πυρκαγιές μιας και το ΠΑΣΟΚ είχε να λύσει τα εσωκομματικά του. Στις εκλογές που διεξήχθησαν το 2009 είχε ως αποτέλεσμα να χάσει τον πρωθυπουργικό θώκο και μάλιστα σημείωσε το μικρότερο ποσοστό μόλις 33,5. Οι υποσχέσεις που Γιώργου Παπανδρέου τον έφεραν νικητή, όμως στις εκλογές του 2012⁸ η ΝΔ κερδίζει την πρωτιά, το ΠΑΣΟΚ χάνει πολλές έδρες και μεγάλοι νικητές είναι οι Ανεξάρτητοι Έλληνες. Ένα μήνα μετά δεν σχηματίζεται και πάλι αυτοδύναμη κυβέρνηση έτσι και δημιουργήθηκε κυβέρνηση από ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και Δημοκρατική Αριστερά (Παπάζογλου, 2015). Η πόλωση μετά το 2012 ήρθε έπειτα των διπλών εκλογών και την πτώση του δικομματισμού. Αναδείχθηκε ένα συρρικνωμένο σύστημα. Υπήρξε διαιρετική τομή τόσο με τη δύναμη υπέρ του μνημονίου όσο και με τις αντίθετες (Μαυρής, Γιάννης, 2013). Η πολιτική πόλωση αυξήθηκε λόγω των διαπραγματεύσεων με τους δανειστές όσο και για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η κυβέρνηση πάσχιζε να χαμηλώσει τους τόνους (Χιώτης, 2014). Πλέον ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α προσπαθεί να τονώσει το προφίλ του, ενώ η αξιωματική αντιπολίτευση έχει αποφασίσει να είναι απέναντι στην οποιαδήποτε αλλαγή ατζέντας (Χονδρόπουλος, 2018).

Εκτός της πόλωσης μεταξύ των κομμάτων υπήρξαν και οι πελατειακές σχέσεις, οι οποίες ξεκίνησαν το 1981 με τους διορισμούς από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Όλο αυτό είχε ως αποτέλεσμα το εκλογικό σώμα να μην ψηφίζει τους υποψήφιους που θεωρούνταν κατάλληλοι αλλά εκείνους που είχαν συνάψει πελατειακούς δεσμούς. Έτσι εξυπηρετούνταν τα ατομικά συμφέροντα. Αυτό δεν σημαίνει πως όλοι οι πολιτικοί είναι το ίδιο. Ακόμη και ο συνδικαλισμός ευθύνεται σε αυτό. Στην ουσία από το 1974 η κοινοβουλευτική δημοκρατία δημιουργήθηκε υπό το πρίσμα των πελατειακών δεσμών. Για να επέλθει το τέλος όλων αυτών δεν μπορεί να υπάρχουν πολιτικοί με ακραίες αντιλήψεις (Ανδριάνης, 2015).

Ο δικομματισμός είναι, «δύο κόμματα» που υπήρχαν στην ελληνική πολιτική σκηνή, δηλαδή 2 ιδεολογίες. Η μια ανήκει στον χώρο της δεξιάς ή κέντρο- δεξιάς και η 2^η στην σοσιαλιστική παράταξη. Η ισχύς που είχε ο δικομματισμός για Νέα Δημοκρατία

---

⁸ Οι εκλογές έγιναν από την υπηρεσιακή κυβέρνηση του Λουκά Παπαδήμου.

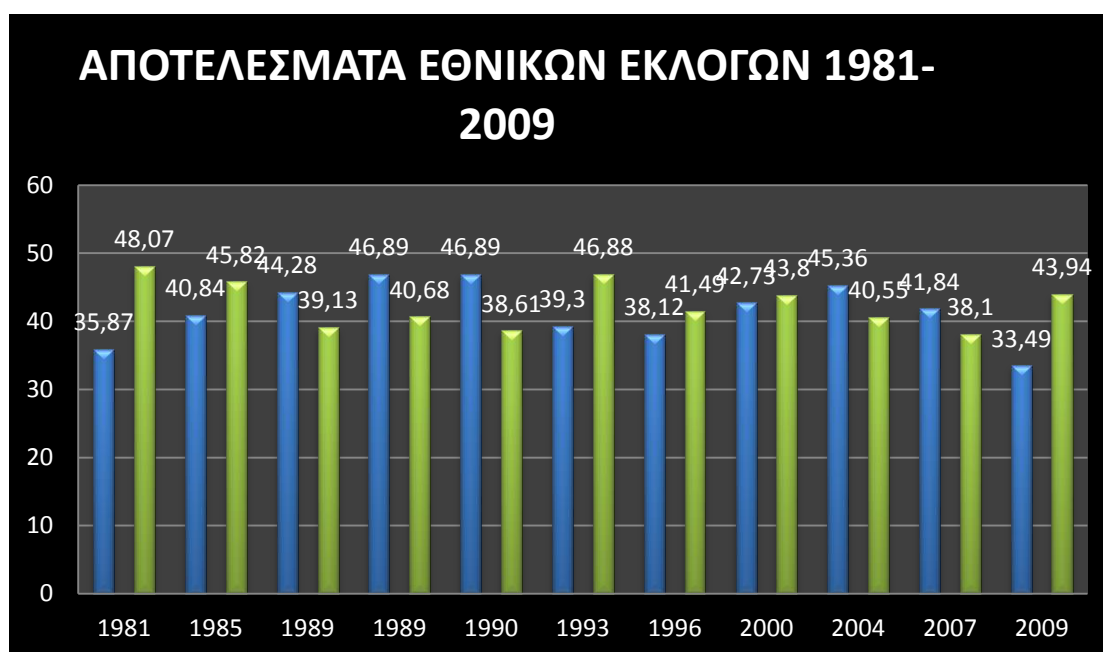
και ΠΑΣΟΚ είναι απόρροια της αντιπροσώπευσης των κοινωνικών ομάδων που εξέφραζαν αυτά τα κόμματα και δεν αμφισβητούνται από τα υπόλοιπα (Βερναρδάκης Χ. , 2007-2008). Το φαινόμενο αυτό δεν εμφανίστηκε μόνο στην Ελλάδα. Παρόλα αυτά εδώ ξεκίνησε από το 1974 όταν το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ συγκέντρωσαν ποσοστό συνολικό 67,95%, καθώς και το 1977 67,18%. Η επίσημη έννοια του δικομματισμού μπορεί να καταγραφεί το 1981 στη νίκη του Ανδρέα Παπανδρέου με ποσοστό 48,06%, ενώ η Νέα Δημοκρατία με αρχηγό τον Γεώργιο Ράλλη συγκέντρωσε 35,88%. Η Ελλάδα εκείνη την χρονιά γίνεται πλέον επίσημα μέλος της ΕΕ. Κατά μέσο όρο ο δικομματισμός από το 1981 έως και το 2009 έφτασε στο 83,06% (kentrodexia.org, 2016).

Από το 2012 ξεκίνησε η πτώση του δικομματισμού. Ακόμη και οι έρευνες της κοινής γνώμης το 2011 είχαν φέρει ως αποτέλεσμα την πτώση των δύο κομμάτων και την άνοδο των μικρότερων. Οι συνθήκες που επικρατούσαν τότε ήταν: η σταθερή μονοκομματική κυβέρνηση, η εκτελεστική εξουσία άνηκε στον αρχηγό του μεγαλύτερου κόμματος και οι εκλογές διεξάγονταν κάθε 3,5 χρόνια, εκτός από το 1989-1990. Τα σημάδια της πτώσης όμως φάνηκαν ήδη από τις βουλευτικές εκλογές του 2007. Πρώτη φορά μετά τη μεταπολίτευση το 1^ο κόμμα αποδυναμώθηκε και το 2^ο δεν ευνοήθηκε. Με αποτέλεσμα το 2009 να σημειωθεί η μεγαλύτερη αποχή στις ευρωεκλογές (47,4). Λόγω της σημασίας της «δεύτερης τάξης» εκλογές οι πολίτες αποδοκίμασαν τα κόμματα. Έτσι ξεκινάει και η κρίση αντιπροσωπευτικότητας στην Ελλάδα, λόγω της απαξίωσης των πολιτών προς τους πολιτικούς και τα κόμματα, με αποτέλεσμα την είσοδο των ακραίων κομμάτων στη Βουλή. Η εμπιστοσύνη των πολιτών μειώθηκε ήδη από την προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Μαραντζίδης, 2012). Από το 2010 η κοινωνική αποδοκιμασία έφτασε 60,75% (Μαυρή, Γιάννης, 2013). Στις 11 Νοεμβρίου 2011 δημιουργείται κυβέρνηση συνεργασίας από τον Λουκά Παπαδήμο μιας και η κυβέρνηση δέχθηκε πιέσεις (Μαραντζίδης, 2012). Οι άλλες δύο κυβερνήσεις συνεργασίας στις 16/5/2012 ήταν από τον Παναγιώτη Πικραμμένο (Χασαπόπουλος, 2012). Και η τελευταία από την Βασιλική Θάνου στις 28/8/2015 (efsyn.gr, 2015). Το 2015 παίρνει τη νίκη το ΣΥ.ΡΙΖ.Α με 36,5%. Έτσι ο σχηματισμός κυβέρνησης γίνεται από τον Αλέξη Τσίπρα και τον Πάνο Καμμένο (Δασκαλάκης, 2015).

Τα παρακάτω γραφήματα καταγράφουν αυτά τα ποσοστά από το 1981 έως και σήμερα για τα δύο μεγάλα κόμματα Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ καθώς και την αλλαγή από το 2015 με τη νίκη του ΣΥ.ΡΙΖ.Α⁹.

Πίνακας 6

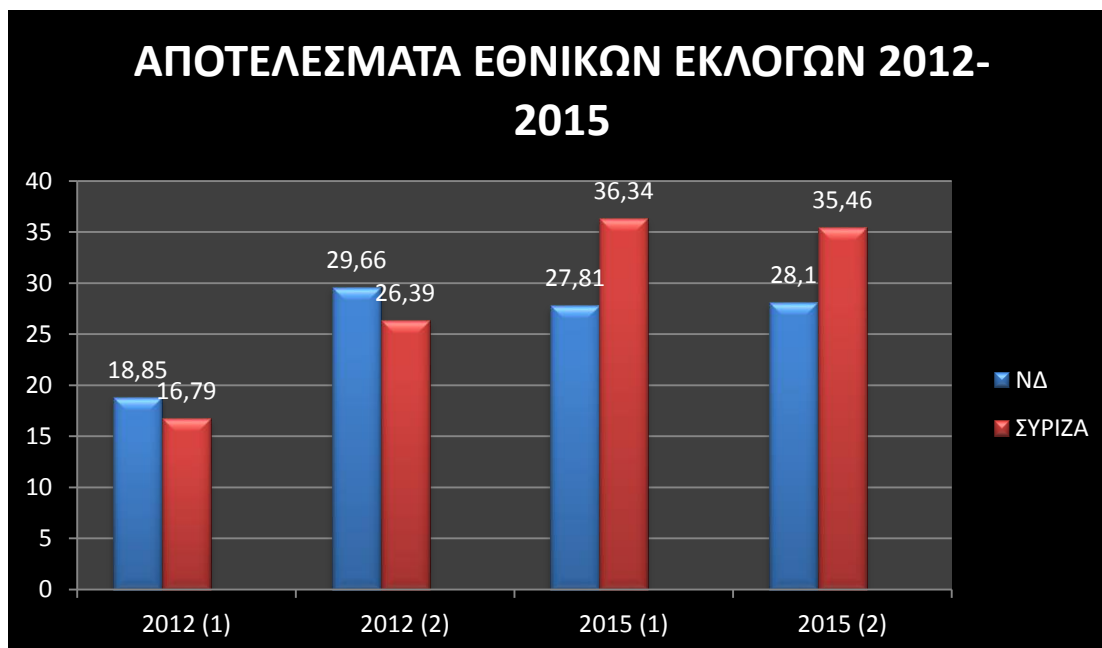
Αποτελέσματα Εθνικών εκλογών για ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΝΔ 1981-2009

⁹ Τα στοιχεία των εθνικών εκλογών είναι από: <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/>

Πίνακας 7

Αποτελέσματα εθνικών εκλογών για ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ 2012-2015

2.2 Ελληνικές ευρωεκλογές και η έννοια της «δεύτερης τάξης»

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο τότε πρωθυπουργός υπέγραψε το 1979 στο Ζάππειο τη Συνθήκη Προσχώρησης της χώρας στην τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Ο πρωθυπουργός είχε ζητήσει την προσχώρηση από το 1975, γιατί θεωρούσε πως η ένταξη θα προσέδιδε οικονομική ανάπτυξη και σταθερότητα στην δημοκρατία στα χρόνια της μεταπολίτευσης. Εν τέλει επικυρώθηκε από το Κοινοβούλιο στις 28 Ιουνίου το 1979 (THE TOC, 2015). Από το 1981 όπου οι εκλογές έγιναν την ίδια μέρα φέρνει τις ευρωεκλογές σε δεύτερη μοίρα (Γρηγοριάδης, 2014)

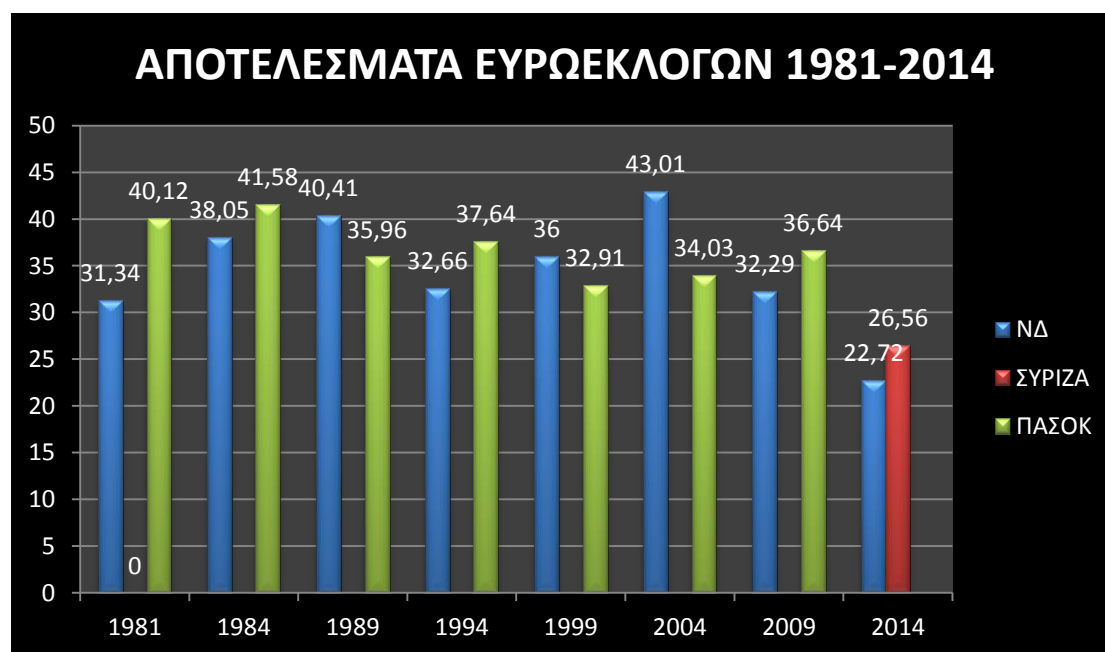
Οι ευρωεκλογές στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται ως εκλογές «δεύτερης τάξης». Η ψήφος μπορεί να θεωρηθεί ως υποκατάστατο ή διαφορετική ψήφο στο εθνικό κοινοβούλιο. Οι ευρωεκλογές για τους μελετητές θα ανήκουν πάντα στην κατηγορία «δευτερευουσών» εκλογών είτε «ήσσονος σημασίας» (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009). Ο λόγος είναι α) γιατί δεν εκλέγουν κυβέρνηση, άρα δεν κρίνουν την εντολή της

διακυβέρνησης άμεσα και β) είναι απλώς μια ιδεολογική καταγραφή (Βερναρδάκης, 2014). Σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις για το Ε.Κ και η Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ έχουν συγκεντρώσει χαμηλά ποσοστά σε σχέση με τις εθνικές εκλογές. Σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο τα ποσοστά της Ελλάδας είναι πιο υψηλά. Ακόμη και στις ευρωεκλογές υπήρξε δικομματισμός και μάλιστα σε υψηλό ποσοστό. Ενώ την δεκαετία του '90 το ποσοστό έπεσε (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009) . Ο παρακάτω πίνακας καταγράφει τα ποσοστά από το 1981-2014.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1981-2014¹⁰

Πίνακας 8

Αποτελέσματα ευρωεκλογών 1981-2014

Οι ευρωεκλογές του 1984 υπήρξε τόσο είχαν αρκετή πόλωση (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009). Και το δίλλημα της «αλλαγής ή απαλλαγής» (Κουκουράκης, 2009). Οι

¹⁰ Τα στοιχεία για τα ποσοστά των ευρωεκλογών είναι από την διεύθυνση:
<https://www.reader.gr/stories/eyroekloges-ola-ta-apotelesmata-oloi-oi-eyrovoyleytes-apo-1981> και
<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-introduction-2014.html>

ευρωεκλογές του 1989 διεξήχθησαν σε κοντινό σημείο με τις εθνικές (Κουκουράκης, 2009). Για δεύτερη φορά οι εκλογές του Ευρωκοινοβουλίου διεξήχθησαν με τις εκλογές της «πρώτης τάξης» με αποτέλεσμα οι εφημερίδες της τότε εποχής να υπογραμμίζουν στους ψηφοφόρους τις ευρωεκλογές καθώς πέρασαν απαρατήρητες (Τεπέρογλου, 2016). Στις ευρωεκλογές του 1994 παρατηρείται μείωση του ποσοστού σε σχέση με τις βουλευτικές καθώς υπήρχαν εσωτερικά προβλήματα. Από το 1992 εξαγγέλθηκαν μέτρα λιτότητας, ιδιωτικοποιήσεις και το Μακεδονικό ζήτημα (Τεπέρογλου, 2016). Κάνοντας σύγκριση στις ευρωεκλογές του 1994 για τα δύο μεγάλα κόμματα υπάρχει πτώση 80 και 83% αντίστοιχα στις εθνικές εκλογές (Ευτυχία Τεπέρογλου, Σταύρος Σκρίνης, 2006). Η Νέα Δημοκρατία κερδίζει αυτές τις ευρωεκλογές μετά το '90. Η συμμετοχή στις ευρωπαϊκές εκλογές του 2004 έφτασε 63,22% (Τεπέρογλου, 2016). Ενώ η Νέα Δημοκρατία βρισκόταν σε «περίοδο χάριτος» η αποχή ήταν μεγάλη, καθώς προσήλθαν 1.300,000 ψηφοφόροι στις κάλπες. Λιγότεροι από τις εθνικές εκλογές. Η απώλεια ήταν -2.35%(το χαμηλότερο ποσοστό για κυβερνών και μεγάλο κόμμα) (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009).

Σύμφωνα με το Βαρόμετρο για την Καθημερινή και το ΣΚΑΙ τα στοιχεία που παραμένουν σταθερά είναι:

- ✓ Χαμηλό ενδιαφέρον πολιτών
- ✓ Μικρή αλλά τάση αποχής
- ✓ Αρκετοί αναποφάσιστοι
- ✓ Άνθρωποι που επιλέγουν άλλο κόμμα στις εθνικές και άλλο στις ευρωεκλογές (Μαυρής, Public Issue, 2009).

Οι ευρωεκλογές της 7^{ης} Ιουνίου 2009 άνηκαν στην κατηγορία ως «ενδιάμεσες» καθώς διακηρύχθηκαν εθνικές εκλογές για τον Οκτώβρη. Τα αποτελέσματα ήταν σταθερά για την Νέα Δημοκρατία. Οι πολιτικές εξελίξεις (σκάνδαλα) ήταν αυτά που άλλαξαν το προσκήνιο. Με την χρηματοπιστωτική κρίση δημιουργήθηκε αντιπαράθεση στα κόμματα (Τεπέρογλου, 2016). Το μικρότερο ποσοστό από τις μεταδικτατορικές εκλογές καταγράφηκαν για το 2009. Συγκεκριμένα εκείνοι που ψήφισαν ανέρχονται σε 5.261.036 πολίτες. Το 1/3 του εκλογικού σώματος απείχε (Μαυρής, Public Issue, 2009). Η Νέα Δημοκρατία υπέστη πανωλεθρία, καθώς σχεδόν 1.000.000 ψηφοφόροι

δεν ψήφισαν το ίδιο κόμμα και από το ΠΑΣΟΚ 200.000 ψηφοφόροι είτε απείχαν είτε επέλεξαν άλλο κόμμα (e-grammes.gr, 2009). Συνοπτικά αυτές οι ευρωεκλογές είχαν τις εξής παραμέτρους:

- Αποξένωση
- Έλλειψη εμπιστοσύνης προς το πολιτικό σύστημα
- Η κατάσταση της οικονομίας
- Οι πολίτες κράτησαν μια αντίθετη στάση στους ευρωπαϊκούς θεσμούς. (Τεπέρογλου, 2016).

Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο το 45% όταν ερωτήθηκαν για την Ευρωπαϊκή Ένωση τί σημαίνει για εκείνους απάντησαν ανεργία. Η εμπιστοσύνη για το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Επίσης απάντησαν αρνητικά για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Μόλις το 13% πιστεύουν πως η φωνή τους «μετράει» στην Ένωση (Λαλιούτη, 2014). Αλλαγή έφερε στα γενικά δεδομένα η νίκη του ΣΥΡΙΖΑ στις ευρωεκλογές του 2014. Είχε ιστορική σημασία τόσο για το ευρωπαϊκό σύστημα όσο και για το ελληνικό. Σημαντική υποχώρηση υπέστη ΝΔ-ΠΑΣΟΚ/ΕΛΙΑ κατά 11.5 μονάδες. Οι ευρωεκλογές έγιναν μια εβδομάδα από τον πρώτο γύρο των τοπικών εκλογών. Άρα η περίοδος αυτή συνέβαλε στη συμμετοχή της 2^{ης} Κυριακής. Η αποχή έφτασε στο 28.5%, αυξήθηκε κατά 1,5% από τις τοπικές (Βερναρδάκης, 2014)

Ένας παράγοντας για την συμμετοχή στις ευρωπαϊκές εκλογές είναι η χρονική στιγμή που διεξάγονται οι βουλευτικές μέσα στον εκλογικό κύκλο. Από αναλύσεις προκύπτουν πως οι ευρωεκλογές που γίνονται στην αρχή του εκλογικού κύκλου είχε χαμηλά ποσοστά συμμετοχής σε σχέση με τις ευρωεκλογές που γίνονται λίγο πριν το τέλος του εκλογικού κύκλου. Η αποχή συνδέεται με τις προεκλογικές εκστρατείες και την έλλειψη ενημέρωσης των πολιτών για τα ευρωπαϊκά θέματα. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δίνουν ελάχιστη έμφαση στην Ευρώπη και την ευρωπαϊκή πολιτική (Ευτυχία Τεπέρογλου, Σταύρος Σκρίνης, 2006). Έτσι στην Ελλάδα οι ευρωεκλογές

είναι συνήθως προμήνυμα των εθνικών εκλογών (news room, 2014). Από την στιγμή που κυριαρχούν θέματα εσωτερικά, οι εκλογές έχουν χαρακτήρα αποδοκιμασίας ή επιδοκιμασίας (Κουκουράκης, 2009).

Οι ευρωεκλογές θα εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται «δεύτερης τάξης» σε όλα τα κράτη. Εφόσον οι πολίτες δεν συνδυάζουν τη ψήφο προς το Ε.Κ σε σχέση με τα εθνικά, δε βρίσκουν τη ίδια εφαρμογή (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009). Η χαλαρότητα και ο κατακερματισμός της ψήφου είναι αυτά που δικαιολογούν αυτή την έννοια (Μαυρής, Γιάννης, 2008)

Στην Ελλάδα, οι ευρωεκλογές θεωρούνται «δεύτερης τάξης» καθώς οι πολίτες δεν είναι αρκετά ενημερωμένοι. Τόσο η πόλωση όσο και ο δικομματισμός ευθύνονται για το αποτέλεσμα αυτό. Έτσι αντί η ψήφος για το Ευρωκοινοβούλιο να είναι υψίστης σημασίας μιας και οι πολιτικές της επηρεάζουν τη χώρα μας εν τέλει θεωρείται χαλαρή αφού και το πολιτικό σύστημα δεν τονίζει την σημαντικότητά τους κυρίως γιατί δεν υπάρχουν διακυβεύματα. Βάσει λοιπόν των αποτελεσμάτων τόσο στις εθνικές όσο και στις ευρωεκλογές την μεγαλύτερη απήχηση είχαν οι εθνικές. Οι πολίτες ενδιαφέρονται περισσότερο για την εγχώρια πολιτική με όσα αναλύθηκαν προηγουμένως, και όχι σε επίπεδο Ένωσης. Εξάλλου πολλοί είχαν επηρεαστεί ήδη από το 1981 όταν για παράδειγμα το ΠΑΣΟΚ συγκέντρωσε ένα μεγάλο ποσοστό στις εθνικές εκλογές αλλά αυτό δεν αποτυπώθηκε στις ευρωεκλογές. Εκτός το ότι η ψήφος για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ήταν πιο χαλαρή τότε το κόμμα του Ανδρέα Παπανδρέου ήταν αντίθετο με την συναίνεση στην ΕΕ. Μετέπειτα άλλαξε άρδην την πολιτική του.

Μια ακόμη σημαντική εκλογική αναμέτρηση τόσο εθνικά όσο και ευρωπαϊκά ήταν το 2015 και 2014 αντίστοιχα. Ενώ ήδη από την κρίση και έπειτα δεν υπάρχουν ούτε σταθερές κυβερνήσεις μα ούτε και αυτοδύναμες στο προσκήνιο εισήλθε ένα σχετικά νεοσύστατο και αριστερό κόμμα το ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Τα πρώτα σημάδια της δυναμικής τους φάνηκαν από τις ευρωεκλογές μιας και είχε κερδίσει. Έτσι και τις δύο αναμετρήσεις το 2015 πήρε την πρωτιά με ελάχιστη βέβαια διαφορά. Οι ψηφοφόροι είχαν απογοητευτεί από την πολιτική που ασκούσαν τα δύο μεγάλα κόμματα. Τώρα μαίνεται για το τί θα συμβεί στις επικείμενες ευρωεκλογές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΜΕ ΛΙΣΤΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ ΝΑ ΔΙΝΕΙ ΤΟ ΧΡΙΣΜΑ.

Σύμφωνα με τους κανόνες κατά την εκλογή των ευρωβουλευτών θα πρέπει να εφαρμόζεται μια μορφή αναλογικής εκπροσώπησης. Το σύστημα αυτό διασφαλίζει ότι αν ένα κόμμα λάβει το 20% των ψήφων θα κερδίσει 20% των διεκδικούμενων εδρών., έτσι ώστε και τα μεγάλα και τα μικρότερα πολιτικά κόμματα να έχουν τη δυνατότητα να στείλουν αντιπροσώπους στο Ευρωκοινοβούλιο. Οι χώρες είναι ελεύθερες να αποφασίσουν για πολλές σημαντικές πτυχές της διαδικασίας της ψηφοφορίας. Για παράδειγμα, ορισμένα κράτη διαιρούν την επικράτεια σε εκλογικές περιφέρειες, ενώ σε άλλα υπάρχει μια ενιαία εκλογική περιφέρειες (Europarl/eklogikes diadikasies).

Από το 1981 και μέχρι το 2009 το κάθε κόμμα δημιουργούσε ένα ψηφοδέλτιο με 21 άτομα από τα οποία εκλέγονταν οι πρώτοι που βρίσκονταν στη λίστα αναλόγως το ποσοστό που είχε λάβει η παράταξη. (THE TOC.). Ο κύριος Σαμαράς και ο κύριος Βενιζέλος ρύθμισαν για τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014 ώστε οι βουλευτές να εκλεγούν με σταυρό και όχι με λίστα. Έτσι, το ψηφοδέλτιο είχε τους διπλάσιους υποψηφίους. Αναλόγως το ποσοστό που θα είχε λάβει το κόμμα θα εκλέγονταν και οι πρώτοι σταυροί. αποτέλεσε σημαντική τομή παρά τις αντιρρήσεις της αντιπολίτευσης. Με βάση τη νομοθεσία 1180/1981 η εκλογή γίνονταν με αναλογικό σύστημα και σε μια ενιαία εκλογική περιφέρεια, με κομματικούς συνδυασμούς καθώς και συγκεκριμένη σειρά ονομάτων στο ψηφοδέλτιο (Ραβάνος, 2014). Συγκεκριμένα η αιτιολογική έκθεση αναφέρει «Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου καταρτίζεται ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως ανάγκη προσαρμογής της νομοθεσίας στην πρόταση για την εκλογή των υποψηφίων με σταυρό προτίμησης και κατάργησης «της κλειστής λίστας» που προβλέπει ο ν.1180/1981 «Περί «εκλογής Ευρωβουλευτών και λοιπών διατάξεων» (Α΄ 188), ενώ

αντιστοίχως προσαράζονται και λοιπές διατάξεις που σχετίζονται με τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» (Κατριβέσης, 2014). Επί της ουσίας ο νόμος για την ανάδειξη των ευρωβουλευτών με σταυρό αντί λίστας είχε ως σκοπό την εναρμόνιση του γενικότερου πλαισίου, έχοντας ως βασικές αρχές λειτουργίας του πολιτικού συστήματος. Ενισχύοντας έτσι τη δημοκρατική νομιμοποίηση και ταυτόχρονα τον πιο ουσιαστικό ρόλο τη συμμετοχή των πολιτών, έτσι η άμεση ψηφοφορία θα είχε και πραγματικά αποτελέσματα. Λόγω των αυξημένων αρμοδιοτήτων του Ευρωκοινοβουλίου η ψήφος είχε ιδιαίτερη σημασία. Εκτός την αλλαγή αυτή τέθηκαν επί τάπητος η αλλαγή στον τρόπο χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων, τα έσοδα, οι δαπάνες καθώς και η προβολή των υποψηφίων. (Κατριβέσης, 2014).

Ο παρακάτω πίνακας καταγράφει τις κυριότερες αλλαγές που εισήχθησαν με τον νόμο 4255/2014 ¹¹:

Πίνακας 9

Κυριότερες αλλαγές του νόμου 4255/2014

Άρθρο 11 Καθορισμός εκλογικής χρηματοδότησης	Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 4β του άρθρου 1 του ν. 3023/2002 (Α' 146) αντικαθίσταται ως εξής: «Η απόφαση εκδίδεται το πρώτο τρίμηνο του έτους κατά το οποίο λήγει η βουλευτική περίοδος ή του έτους διεξαγωγής εκλογών για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της
---	--

¹¹ Τα στοιχεία είναι από την Εφημερίδα της Κυβέρνησης και βρίσκονται στη διεύθυνση: http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/nomos_4255_11042014.pdf

Άρθρο 12 Κατανομή εκλογικής χρηματοδότησης	<p>Η περίπτωση α΄ της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3023/2002 αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p>«Σε περίπτωση διενέργειας βουλευτικών εκλογών</p> <p>ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) καταβάλλεται στα</p> <p>κόμματα και τους συνασπισμούς που εμπίπτουν στην</p> <p>περίπτωση α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 2 και</p> <p>ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς από τους συνδυασμούς των οποίων έχουν εκλεγεί μέλη στο Ευρωπαϊκό</p> <p>Κοινοβούλιο. Σε περίπτωση διενέργειας εκλογών για</p> <p>την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ποσοστό 50% καταβάλλεται στα κόμματα και τους</p> <p>συνασπισμούς που εμπίπτουν στην περίπτωση β΄ της</p> <p>παραγράφου 2 του άρθρου 2 και ποσοστό 10% καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα</p>
---	---

και τους συνασπισμούς
με βουλευτές εκλεγμένους στις
τελευταίες βουλευτικές
εκλογές. Η κατανομή στα δικαιούχα
πολιτικά κόμματα
και τους συνασπισμούς γίνεται σύμφωνα
με όσα ορίζονται στην παράγραφο 3 του
παρόντος άρθρου, με
βάση τον αριθμό των έγκυρων
ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν κατά
περίπτωση στις τελευταίες γενικές
βουλευτικές εκλογές ή εκλογές για την
ανάδειξη των
μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.»

**Άρθρο 13 Απαγορεύσεις για τους
υποψήφιους ευρωβουλευτές
κατά την προεκλογική περίοδο**

Οι περιπτώσεις α' και β' της παρ. 2 του
άρθρου 12 του ν. 3023/2002
αντικαθίστανται ως ακολούθως: «α. Σε
κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό
εθνικής εμβέλειας, επιτρέπεται η
εμφάνιση του υποψήφιου βουλευτή, κατά
τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου,
μόνο μία φορά. Αντιστοίχως για κάθε
υποψήφιο μέλος στο Ευρωπαϊκό
Κοινοβούλιο, είναι επιτρεπτές μέχρι δύο
εμφανίσεις. β. Σε κάθε ραδιοφωνικό ή
τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή
περιφερειακής εμβέλειας, επιτρέπεται η
εμφάνιση του υποψήφιου βουλευτή, κατά
τη διάρκεια της πιο πάνω περιόδου, μέχρι

δύο φορές. Για τον υποψήφιο στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είναι επιτρεπτές κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου μέχρι τρεις (3) εμφανίσεις σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, που εδρεύει στα διοικητικά όρια καθεμιάς από τις δεκατρείς Περιφέρειες της Χώρας.»

Άρθρο 14

Ανώτατο όριο δαπανών για τους υποψήφιους ευρωβουλευτές

Η παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 3023/2002 αντικαθίσταται ως ακολούθως: «4. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή Επικρατείας στις βουλευτικές εκλογές καθορίζεται στο ύψος που ισχύει κάθε φορά για τους υποψήφιους βουλευτές της Α΄ Εκλογικής Περιφέρειας Αθηνών, ενώ το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθορίζεται στο ποσό των εκατόν τριάντα πέντε χιλιάδων (135.000) ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί για τους υποψήφιους βουλευτές στη μεγαλύτερη εκλογική περιφέρεια της Χώρας.»

Μετά την εισαγωγή του νόμου υπήρχαν και οι λογομαχίες στη Βουλή, συγκεκριμένα με τον τέως υπουργό εσωτερικών κύριο Μιχελάκη και ορισμένους βουλευτές της

αντιπολίτευσης. Ο κύριος Παναγούλης βουλευτής του ΣΥ.ΡΙΖ.Α χαρακτήρισε εκπρόθεσμη την τροπολογία και ανέφερε πως «έχουν χάσει την ψυχραιμία τους». Παρόλα αυτά ο υπουργός απάντησε πως «δίνουμε το δικαίωμα στον ελληνικό λαό να κρίνει τους άξιους για την εκπροσώπηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο». Αντίθετα ο κύριος Λαφαζάνης και εκείνος βουλευτής του ΣΥ.ΡΙΖ.Α μίλησε για αλληπάλληλα τεχνάσματα και την παραβίαση του Συντάγματος, πιο συγκεκριμένα «παραβιάζετε και το Σύνταγμα και την κοινή λογική. Κατ' αρχάς, πήγατε και μεταθέσατε τον χρόνο των ευρωεκλογών. Πρώτα θα γίνει ο πρώτος γύρος των δημοτικών και περιφερειακών εκλογών και τη δεύτερη Κυριακή, με τον δεύτερο γύρο, οι ευρωεκλογές. Προφανώς, εξυπηρετείτε κάποιες κομματικές σκοπιμότητες, κάποιες φαντασιώσεις σας, ότι έτσι μπορεί να επηρεάσετε το εκλογικό αποτέλεσμα προς όφελός σας. Αυτό είναι λαθροχειρία! Δεν θα πετύχετε τίποτα από αυτά. Έτσι δείχνετε τον πανικό και το αδιέξοδό σας, αλλά και μια νοοτροπία, μια αντίληψη. Έρχεστε μετά από τόσα χρόνια, την τελευταία στιγμή, να αλλάξετε τον τρόπο εκλογής των Ευρωβουλευτών» (Hellenic Parliament, 2014). Ο κύριος Τσούκαλης κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της ΔΗΜΑΡ αναφέρθηκε στο ότι δεν υπάρχει αντίρρηση από την δική του παράταξη για αυτή την αλλαγή. Επίσης και ο βουλευτής των Ανεξαρτήτων Ελλήνων ήταν υπέρ του σταυρού, αλλά παρόλα αυτά τόνισε πως δημιουργήθηκε μια σύγχυση στους αρχηγούς των κομμάτων. (Hellenic Parliament, 2014). Εν τέλει ο νόμος ψηφίστηκε στις 10 Απριλίου 2014 (Hellenic Parliament/ πρακτικά ψήφισης, 2014).

Η κυβέρνηση εξετάζει να επανέλθει η λίστα και να καταργηθεί ο σταυρός. Η ηγεσία του Υπουργείου Εσωτερικών θέλει να αλλάξει τον τρόπο εκλογής που ίσχυε το 2014 στις ευρωεκλογές. Σχεδιάζουν την αλλαγή στον τρόπο ανάδειξης ευρωβουλευτών που θα διεξαχθούν στις 19 Μαΐου 2019 μαζί με τις τοπικές. Μια σειρά από προβληματισμούς έχουν φέρει στο προσκήνιο και ζητείται η αλλαγή νόμου από το ΣΥ.ΡΙΖ.Α καθώς από τις ευρωεκλογές του 2014 αρκετοί βουλευτές εξελέγησαν με το κόμμα και μετά αποστασιοποιήθηκαν (Pelop.gr, 2018). Οι αποφάσεις δεν έχουν ληφθεί ακόμη μιας και οι εκλογές είναι το 2019 και πρέπει να ακουστούν όλες οι απόψεις. Πολλά στελέχη εξ αρχής ήταν αντίθετοι με τον σταυρό προτίμησης. Αρκετοί είναι αυτοί που πιστεύουν πως είναι πολύ σημαντική η εκπροσώπηση στην Ευρωβουλή για να γίνεται με κριτήρια αναγνωσιμότητας (Μελιγγώνης, 2017). Επίσης άλλος ένας λόγος είναι η ενιαία εκλογική περιφέρεια μαζί με την αλλαγή της ψήφισης

ευνόησαν μόνο προβεβλημένα στελέχη. Εν κατακλείδι μεγάλο ενδιαφέρον θα έχει η ψήφιση αυτού του νόμου (Γκαντώνα, 2017)

Οι αρχηγοί των κομμάτων ασκούν μεγάλη επιρροή στο πολιτικό σύστημα και αυτό διαφαίνεται και το 2014 όπου άλλαξαν τον νόμο περί ανάδειξης των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Είναι εκείνοι που αναλαμβάνουν όλη την ευθύνη. Δίνοντας το χρίσμα η κομματική ηγεσία σημαίνει αυτόματα πως δε θα υπάρξουν εσωκομματικές διαφορές σε σύγκριση με το αν οι ευρωβουλευτές εκλέγονταν απευθείας από τον λαό. Μπορεί να θέλησαν τα δύο μεγάλα κόμματα να ενισχύσουν τα ποσοστά τους καθώς και να μειώσουν την αποχή από την στιγμή που ψήφιζαν πρόσωπα και όχι κόμματα, όμως στον ΣΥ.ΡΙΖ.Α έφερε εμπόδια. Αρκετοί ευρωβουλευτές αποστασιοποιήθηκαν. Σημαντικός λόγος της επαναφοράς της λίστας είναι αυτός, κυρίως για επικοινωνιακούς λόγους. Από την στιγμή που θα επιλέξει η ηγεσία τα πρόσωπα θα προσέξουν να μην γίνουν τα λάθη του παρελθόντος και να ενταχθούν στη λίστα προσεγμένα πρόσωπα και ικανά σε αυτή τη θέση και όχι πρόσωπα δημοφιλή. Όλα αυτά συγκαταλέγονται στις πολιτικές σκοπιμότητες.

Μπορεί να παρατηρήσει κανείς πως η μεταβολή του 2014 είχε σχετικά μια επίδραση όσον αφορά την σχέση της αντιπροσώπευσης με τους πολίτες αν συγκρίνει κανείς τα στοιχεία των δύο τελευταίων ευρωπαϊκών αναμετρήσεων. Διαπιστώνεται όμως μια μικρή αύξηση του ποσοστού στις τελευταίες ευρωεκλογές και αυτό συνεπάγεται ότι οι πολίτες ψήφισαν πρόσωπα και όχι κόμματα. Δυσκολίες όμως έφερε και η ενιαία εκλογική περιφέρεια η οποία δημιούργησε προβλήματα στους υποψηφίους αφού οι πιο αναγνωρίσιμοι είχαν μεγαλύτερη απήχηση από τους υπόλοιπους.

3.1 Θητείες Ελλήνων ευρωβουλευτών

Το 1981 για πρώτη φορά η Ελλάδα συμμετέχει στις ευρωεκλογές (Γρηγοριάδης, 2014). Από τότε έχουν περάσει άλλες 7 αναμετρήσεις. Έχουν εκλεγεί αρκετά

πρόσωπα από τα δύο μεγάλα κόμματα. Οι επόμενοι πίνακες καταγράφει τους ευρωβουλευτές και τις θητείες τους.¹²

Πίνακας 10

Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1981

1981

ΠΑΣΟΚ

ΝΔ

ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΑΣΟΒΙΤΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΠΟΥΡΝΙΑΣ

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΦΩΤΗΛΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΛΛΙΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΓΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΟΝΤΙΚΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΥΛΟΥΡΙΑΝΟΣ

ΦΙΛΩΤΑΣ ΚΑΖΑΖΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΛΑΓΑΚΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΑΝΤΑΖΗ

Πίνακας 11

¹² Τα στοιχεία των ευρωβουλευτών είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση:

<https://www.reader.gr/stories/eyroekloges-ola-ta-apotelesmata-oloi-oi-eyrovoyleytes-apo-1981>

Και για το 2014 είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση:

<http://www.europarl.europa.eu/meps/el/search.html?country=GR>

Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1984

1984

ΠΑΣΟΚ

ΝΔ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΛΕΖΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΤΟΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΑΥΕΡΙΝΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΕΥΡΥΓΕΝΗΣ

ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΑΣΟΒΙΤΗΣ

ΤΙΜΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΒΑΡΦΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΜΠΡΙΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΒΓΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΓΑΖΗΣ

ΑΚΗΣ ΓΕΡΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΖΟΥΝΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΑΝΤΑΖΗ

Πίνακας 12

Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1989

1989

ΝΔ

ΠΑΣΟΚ

ΓΙΑΓΚΟΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΡΛΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΜΠΡΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΛΙΒΑΝΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΡΕΙΔΑΚΙΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΤΖΙΜΑΣ

ΤΙΜΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ

ΣΤΑΘΗΣ ΛΑΓΑΚΟΣ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΙΟΣ ΠΙΕΡΡΟΣ

Πίνακας 13

Ευρωβουλευτές ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1994

1994

ΠΑΣΟΚ

ΝΔ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΣ

ΤΙΜΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΑΚΑΤΕΛΛΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

ΝΑΝΑ ΜΟΥΣΧΟΥΡΗ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ

ΣΤΑΘΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΟΥΜΠΑΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΓΓΕΛΑ ΚΟΚΚΑΛΑ

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΡΛΗΣ

ΣΤΑΘΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΜΠΡΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΚΡΙΑΖΗΣ

ΚΩΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΕΙΡΗΝΗ ΛΑΜΠΡΑΚΗ

Πίνακας 14

Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 1999

1999

ΝΔ

ΠΑΣΟΚ

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΛΑΔΑΚΗΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΑΚΑΤΕΛΛΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΚΩΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΛΙΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

ΡΟΔΗ ΚΡΑΤΣΑ

ΜΕΝΗ ΜΑΛΛΙΩΡΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΒΕΡΩΦ

ΜΑΝΟΣ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗΣ

Πίνακας 15

Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 2004

2004

ΝΔ	ΠΑΣΟΚ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ	ΜΑΙΡΗ ΜΑΤΣΟΥΚΑ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΗΣ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΑΚΑΤΕΛΛΗΣ	ΜΑΡΙΛΙΖΑ ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΡΝΑΟΥΤΑΚΗΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΠΑΤΖΕΛΗ
ΡΟΔΗ ΚΡΑΤΣΑ	ΠΑΝΟΣ ΜΠΕΓΛΙΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΛΑΒΑΚΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΖΑΜΠΑΖΗ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΣΣΙΩΤΟΥ	ΝΙΚΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΚΟΣ	
ΝΙΚΟΣ ΒΑΚΑΛΗΣ	
ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ	

Πίνακας 16

Ευρωβουλευτές για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ 2009

2009

ΠΑΣΟΚ	ΝΔ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΜΑΡΙΕΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ
ΣΥΛΒΑΝΑ ΡΑΠΤΗ	ΡΟΔΗ ΚΡΑΤΣΑ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΚΟΣ
ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΣΑΑΤΣΟΓΛΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΥΠΑΚΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ	ΘΕΩΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ
ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΠΑΠΑ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΣ
ΑΝΝΑ ΠΟΔΗΜΑΤΑ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΚΡΙΤΩΝ ΑΡΣΕΝΗΣ	ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ

Πίνακας 17

Ευρωβουλευτές για ΝΔ ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ 2014

2014

ΠΑΣΟΚ/ΕΛΙΑ	ΝΔ	ΣΥΡΙΖΑ
ΝΙΚΟΣ	ΜΑΝΩΛΗΣ	ΚΩΣΤΑΣ
ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ	ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ	ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΣ
ΕΥΑ ΚΑΪΛΗ	ΜΑΡΙΑ ΣΠΥΡΑΚΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΥΝΕΒΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΥΡΤΣΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΠΑΠΑΔΗΜΟΥΛΗΣ

ΕΛΙΖΑ ΒΟΖΕΝΜΠΕΡΚ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ

ΘΟΔΩΡΗΣ ΖΑΓΟΡΑΚΗΣ

13

Ο επόμενος πίνακας καταγράφει τους ευρωβουλευτές με τις περισσότερες θητείες:

Πίνακας 18

Οι ευρωβουλευτές με τις περισσότερες θητείες

ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΕΣ	ΘΗΤΕΙΕΣ	ΚΟΜΜΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ	1984, 1989, 1994	ΠΑΣΟΚ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ	1984, 1989, 1994	ΠΑΣΟΚ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ	1984, 1989	ΠΑΣΟΚ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΗΣ	2004, 2009	ΠΑΣΟΚ
ΤΙΜΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	1984, 1989, 1994	ΝΔ

---

¹³ Οι ευρωβουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ που είναι καταγεγραμμένοι, είναι εκείνοι που βρίσκονται ακόμη στο κόμμα.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ	1984, 1989, 1999, 2009	ΝΔ
ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΡΛΗΣ	1989, 1994	ΝΔ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΜΠΡΙΑΣ	1989, 1994	ΝΔ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΑΚΑΤΕΛΛΗΣ	1994, 1999, 2004	ΝΔ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	1994, 1999, 2004	ΝΔ
ΚΩΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ	1994, 1999, 2004	ΝΔ
ΡΟΔΗ ΚΡΑΤΣΑ	1999, 2004, 2009	ΝΔ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΚΟΣ	2004, 2009	ΝΔ

Από το 1981 έως και το 2014 έχουν περάσει από το Ευρωκοινοβούλιο αρκετοί έλληνες ευρωβουλευτές εκ των οποίων εξελέγησαν πάνω από μια φορά. Αρκετοί από αυτούς εξελέγησαν βουλευτές πριν να γίνουν ευρωβουλευτές, όπως ο Ασημάκης Φωτήλας, ο Νικόλας Βγενόπουλος. Ο Διονύσης Λιβάνος είχε διατελέσει βουλευτής το 1974 με την Νέα Δημοκρατία. Και η Ειρήνη Λαμπράκη ήταν για 12 χρόνια βουλευτής. Από την άλλη πλευρά ο Ευστράτιος Παπαευστρατίου εκτός από βουλευτής το 1974 διετέλεσε και γενικός γραμματέας του υπουργείου Αιγαίου. Ο Ευάγγελος Αβέρωφ ήταν αρχηγός της ΝΔ και έπειτα επίτιμος πρόεδρος της. Η Μαριέττα Γιαννάκου υπήρξε υπουργός κοινωνικής αλληλεγγύης και μετέπειτα υπουργός παιδείας. Ο Αντώνης Τρακατέλλης εξελέγη αντιπρόεδρος του ΕΚ το 2017. Ενώ ο Μανώλης Κεφαλογιάννης ήταν βουλευτής από το 1990 έως το 2014. Τόσο από το ΠΑΣΟΚ όσο και τη ΝΔ υπήρξαν στελέχη τα οποία είτε ήταν πριν είτε έγιναν μετά τόσο δήμαρχοι όσο και περιφερειάρχες. Από το στρατόπεδο της ΝΔ ο Γεώργιος

Παπανικολάου έγινε δήμαρχος Γλυφάδας, ο Γιάννης Αβέρωφ δήμαρχος Μετσόβου, ο Κωνσταντίνος Γόντικας αντιπεριφερειάρχης Μακεδονίας. Από το ΠΑΣΟΚ ο Νίκος Σιφουνάκης διετέλεσε νομάρχης Λέσβου το 1982. Είχε εκτελέσει δήμαρχος Ιεράπετρας ο Μάνος Μαστοράκης 1991-1998 και 2007-2010. Επίσης δήμαρχος στις Αρχάνες ήταν και ο Σταύρος Αρβανιτάκης .

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Την Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσαμε να την παρομοιάσουμε σαν ένα ομοσπονδιακό κράτος με διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης που κάθε ένα συμβάλλει από αυτά για την ανάπτυξη γενικά. Ως στόχο έχει ήδη από την ιδρυτική Συνθήκη την ειρήνη των λαών. Αντιπροσωπεύει πάνω από 500.000.000 πολίτες στα 29 κράτη μέλη μιας και το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει αποχωρήσει και επισήμως από την Ένωση. Επίσης είναι η πιο ισχυρή σε ότι αφορά οικονομικά, πολιτικά, και πολιτιστικά. Ένα από τα πιο σημαντικά όργανα της Ένωσης είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο στην ουσία είναι το πιο αντιπροσωπευτικό όργανο και προωθεί ζητήματα που αφορούν τους πολίτες μιας και είναι η «φωνή» τους. Είναι και νομοθετικό σώμα της ΕΕ, δηλαδή συνομοθέτης από κοινού με το Συμβούλιο, όπως και συνάπτει και διάφορες συμφωνίες. Κυρίως όμως ασκεί εποπτικό έλεγχο σε όλα τα όργανα.

Όσον αφορά τις ευρωεκλογές εκείνες θεσπίστηκαν το 1976 για να ακουστεί η φωνή σε όλα τα θεσμικά όργανα με κύριο εκπρόσωπο το Ευρωκοινοβούλιο. Οι ευρωπαϊκές Συνθήκες ήταν εκείνες που άλλαξαν τους ρόλους που διαδραμάτιζε, έτσι του δόθηκε περισσότερη ώθηση για άσκηση επιρροής της Ένωσης. Η κυριότερη Συνθήκη που άλλαξε άρδην το οικοδόμημα ήταν του Μάαστριχτ, με την οποία θεσπίστηκε η διαδικασία της συναπόφασης. Αποτελεί το δημοκρατικό θεμέλιο της ΕΕ. Τόσο τα ποσοστά συμμετοχής από το 1979 έως και το 2014 για τις ευρωπαϊκές εκλογές έχουν μια σημαντική πτώση, όμως αλλαγή υπάρχει στην κατανομή των εδρών από τότε μέχρι και σήμερα. Αυτό που έχει σημασία είναι πως οι πολίτες όπως θα δούμε και παρακάτω επηρεάζονται αρκετά από τις πολιτικές εξελίξεις της χώρας τους. Στις πρώτες ευρωπαϊκές εκλογές το ποσοστό ήταν αρκετά υψηλό, παρόλα αυτά πολλοί είναι οι λόγοι που συνετέλεσαν για το αποτέλεσμα της τάξεως του 61,99%. Πρώτον οι εκλογές αυτές θεωρήθηκαν ως κάτι καινοτόμο με θετικές προοπτικές και κυρίως κάτι που δεν είχε ξανά γίνει στα χρονικά. Ένα σημαντικό σημείο που μαστίζει το σήμερα είναι η οικονομική κρίση που τότε δεν υπήρχε. Και τέλος φάνηκε πως δεν ψήφιζαν με γνώμονα τα εθνικά τους συμφέροντα, αλλιώς δε θα υπήρχε λόγος να φτάσουν τόσο πολύ τα αποτελέσματα. Το πιο χαμηλό ποσοστό συνολικά καταγράφηκε το 2014 με 42,61%. Φαίνεται πως όλο και περισσότεροι ευρωπαίοι πολίτες απομακρύνονται από το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, αλλά κυρίως από το πιο άμεσο αντιπροσωπευτικό όργανο. Η κυριότερη σημασία που έχει δοθεί σε αυτή την

κατηγορία εκλογών είναι «δεύτερης τάξης» εκλογές ή «ελάσσονος σημασίας». Οι κυριότεροι λόγοι είναι γιατί στην εκάστοτε χώρα επηρεάζονται από τα τεκταινόμενα που συμβαίνουν με αποτέλεσμα την τιμωρία αν μπορούσε να το θέσουμε έτσι προς την Ευρώπη. Ένας λοιπόν λόγος είναι τί συμβαίνει λίγο πριν στο πολιτικό πλαίσιο των κρατών- μελών. Παίρνοντας ως παράδειγμα το 1981 το ΠΑΣΟΚ ενώ πήρε μεγάλο ποσοστό στις εθνικές εκλογές, στις ευρωεκλογές δεν είχε το αποτέλεσμα που ως επί το πλείστον θα έπρεπε να είχε εισπράξει. Εδώ είχε επηρεάσει ο τότε πρωθυπουργός τους πολίτες μιας και δεν ήταν και πολύ αφοσιωμένος φιλο-ευρωπαϊστής. Επίσης αν στα κόμματα υπάρχει πόλωση αυτόματα σημαίνει πως οι ψηφοφόροι διχάζονται, με αποτέλεσμα είτε την αποχή είτε την ψήφιση νέων κομμάτων. Όπως τα ακροδεξιά κόμματα που μπήκαν όχι μόνο στην Ευρωβουλή αλλά και στα εθνικά κοινοβούλια. Επίσης οι εκλογές αυτές έχουν ονομαστεί και ως «εκλογές διαμαρτυρίας». Ίσως γιατί εκεί τους περιβάλλει ένα διαφορετικό αίσθημα ελευθερίας και δημοκρατίας που δεν τους προσφέρει η εγχώρια πολιτική τους. Επίσης σημαντικό ρόλο παίζουν και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας με το κατά πόσο μπορούν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη ούτως ώστε ο πολίτης να ναι πιο ενεργός σε ότι αφορά την συμμετοχή τους στις ευρωεκλογές. Εκτός από τα εγχώρια προβλήματα πλέον έχει να αντιμετωπίσει η Ένωση ένα μεγάλο πλήγμα όπως της οικονομικής κρίσης που αγγίζει τα ζητήματα στο διεθνές πολιτικό πλαίσιο. Οι πολίτες θεωρούν πως διακυβεύονται στην ουσία ασήμαντα πράγματα σε σχέση με την πολιτική που τους επηρεάζει άμεσα. Κάτι τέτοιο είναι λάθος να το νομίζουμε καθώς βάσει των Συνθηκών η ευρωπαϊκή νομοθεσία επηρεάζει άμεσα την εθνική τόσο με κανονισμούς όσο και με αποφάσεις, πράγμα που σημαίνει πως η νομοθεσία της κάθε χώρας πρέπει είτε να τροποποιεί είτε να δημιουργεί νέους νόμους για να ενταχθεί ο κανονισμός. Αν δεν γίνει κάτι άμεσο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να ενισχυθεί η συμμετοχή του ψηφοφόρου τόσο τα ποσοστά θα φτάνουν στο ναδίρ. Αυτή η νοοτροπία δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, επικρατεί στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένα άλλο ζήτημα που προσπάθησε να εξετάσει η εργασία είναι η αντιπροσώπευση του ευρωβουλευτή με τον πολίτη. Ενώ το Ευρωκοινοβούλιο έχει σημαντικά θέματα να επιλύει συνεχώς, οι ευρωπαίοι πολίτες θεωρούν πως δεν έχουν άμεση επαφή και ως εκλέγονται απευθείας από εκείνους. Θεωρούν πως μόνο τα εθνικά κοινοβούλια αντιπροσωπεύουν τα προβλήματά τους άμεσα. Γενικά πάντως το θέμα αντιπροσώπευσης εξαρτάται από την εμπιστοσύνη που παρέχουν τα θεσμικά όργανα

όσο και οι εκπρόσωποί του, κυρίως του ΕΚ. ακόμη και η συγκρότηση των πολιτικών ομάδων παίζει ρόλο. Μπορεί να είναι τυπικά μια απλή καταγραφή της ιδεολογίας, όμως τυπικά μπορεί να συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του προβλήματος. Επίσης θα ήταν αφύσικο ίσως και αδιάφορο να μην χωρίζονταν οι βουλευτές σε ευρωπαϊκά κόμματα. Μπορεί να υπήρχε το ενδεχόμενο τα ποσοστά να ήταν πιο χαμηλά στις ευρωεκλογές αφού δε θα αντιπροσωπεύονταν από κόμματα αλλά από μεμονωμένα άτομα.

Ερχόμαστε τώρα στις ευρωεκλογές και στις εθνικές εκλογές που διεξήχθησαν στην Ελλάδα. Εδώ ο δικομματισμός κυριαρχούσε ήδη μετά την μεταπολίτευση. Αυτό φαίνεται εξάλλου και από τα γραφήματα. Λόγω του δικομματισμού στη χώρα μας και λόγω της χαμηλής συμμετοχής, τα μόνα κόμματα που επικρατούσαν ήταν αυτά που επηρέαζαν τις πολιτικές εξελίξεις. Και στην Ελλάδα μπορούν να θεωρηθούν «δεύτερης τάξης» εκλογές με βάση και των ποσοστών αλλά κυρίως γιατί οι ψηφοφόροι επηρεάζονται από το τί συμβαίνει γύρω του στην κοινωνία. Για παράδειγμα τα ποσοστά που πήρε η ΝΔ στις ευρωεκλογές του 2004 μιας και η χώρα ήταν υπεύθυνη για την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων και τί ποσοστά πήρε όταν βγήκαν στην επιφάνεια τα σκάνδαλα. Τα τελευταία μαζί με τις προγραμματικές δηλώσεις, και τα πολιτικά τεχνάσματα είναι εκείνα που δεν αφήνουν να δουν καθαρά την Ένωση όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αν η ενημέρωση ήταν πιο άμεση ακόμα και οι προεκλογικές εκστρατείες ήταν πιο πολλές και είχαν και μια σχετική προβολή επιπλέον τότε τα αποτελέσματα θα ήταν διαφορετικά. Αν για παράδειγμα η σχέση του ευρωβουλευτή στη χώρα που εκλέγεται ήταν πιο καίρια, τότε δε θα βγάζαμε το συμπέρασμα πως δεν υπάρχει σχεδόν καμία επαφή.

Εκτός του δικομματισμού και της πόλωσης αυτό που κατέστη πιο σημαντικό για την αδιαφορία των ευρωεκλογών ήταν η ανακατάταξη που υπέστη το πολιτικό μας σύστημα. Δηλαδή η πτώση των κυβερνήσεων που είχαν την εξουσία για περισσότερο από 30 χρόνια και η μη συγκέντρωση επαρκούς ποσοστού για τον σχηματισμό αυτοδύναμης κυβέρνησης. Φαίνεται πως ο λαός δεν μπορεί να εμπιστευτεί πια κανένα πολιτικό πρόσωπο και καμία πολιτική παράταξη, πόσο μάλλον δε τους ευρωπαϊκούς θεσμούς που θεωρεί στη μη συμβολή τους στη χώρα μας. Εξ ου και η εισαγωγή τόσο μικρών κομμάτων στην Βουλή και Ευρωβουλή όσο και ακροδεξιών.

Στη χώρα μας για πρώτη φορά το 2014 διεξήχθησαν οι τοπικές- περιφερειακές και ευρωεκλογές ταυτόχρονα. Το πολιτικό πλαίσιο της τότε εποχής ήταν τα μνημόνια, η κρίση τόσο οικονομική όσο και πολιτική. Όσο η οικονομική κρίση αυξανόταν τόσο το επίπεδο της ανεργίας έφτανε στα ύψη. Βασικοί επίσης λόγοι είναι η έλλειψη εκπροσώπησης/αντιπροσώπευσης τόσο από τους εκλεγέντες όσο και σαν σύνολο από ένα πολιτικό κόμμα. Η νίκη στις ευρωεκλογές για ένα κόμμα όπως το ΣΥ.ΡΙΖ.Α το οποίο θα το χαρακτήριζε κανείς ως ένα κέντρο- αριστερό ήταν η απάντηση της αλλαγής στα μνημόνια. Όσο ο κόσμος παρατηρούσε πως τίποτε δε θα άλλαζε ως προς την οικονομία κάτι πολύ σημαντικό για κάθε κράτος τόσο η αποχή και η αύξηση διαφορετικών κομμάτων φαίνονταν. Οι ευρωβουλευτές απουσίαζαν από τον δημόσιους διαλόγους άρα και οι πολιτικές εκστρατείες δεν διαμόρφωναν ένα ευρωπαϊκό πολιτικό πλαίσιο. Εξ ου και η αύξησή του.

Φαίνεται λοιπόν πως αντί οι θεσμοί να αυξάνουν την ισχύ τους εκείνοι αποδυναμώνονται, για αυτό και προκύπτει το ζήτημα αντιπροσώπευσης όσον αφορά τη συμμετοχή των πολιτών. Μπορεί να φταίει το ότι δεν έχει βρεθεί η λύση για την αντιμετώπιση αν όχι την εξάλειψη της κρίσης, άρα δημιουργούνται διλήμματα και σκέψεις ακόμη και για το μέλλον της Ευρώπης. Θεωρείται πως ο ρόλος του Ευρωπαϊκό Κοινοβουλίου είναι σχετικά ανεπαρκής και σε συνδυασμό την αδυναμία των κομμάτων να αντιπροσωπεύουν τους ψηφοφόρους θέτει ζήτημα στη συμμετοχή. Δεν θα πρέπει οι ευρωεκλογές να θεωρούνται «δεύτερης τάξης» από τη στιγμή που μέσα από τις Συνθήκες πηγάζουν όλες οι πολιτικές που αφορούν τις χώρες. Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πως η Ένωση είναι αναπόσπαστο κομμάτι στα κράτη- μέλη και πως μέσα από εκείνη πηγάζουν τα δημοκρατικά στοιχεία για ένα καλύτερο μέλλον για την κοινωνία γενικότερα. Εκτός όλων αυτών η ΕΕ έχει να αντιμετωπίσει τόσο τους ευρωσκεπτικιστές αλλά και να περιορίσει τα ακροδεξιά κόμματα που πριν την κρίση δεν υπήρχαν τέτοια φαινόμενα. Στις ευρωεκλογές τους 2014 οι θεσμοί αντιλήφθησαν το πρόβλημα όχι μόνο λόγω της μεγάλης αποχής αλλά και από την είσοδο των εξτρεμιστικών κομμάτων στην καρδιά της Ευρώπης τις Βρυξέλλες. Όσο πιο κατάλληλη είναι η διακυβέρνηση της ΕΕ τόσο πιο αντιπροσωπευτική θα είναι η συμμετοχή. Πολλοί εξάλλου από τους πολίτες των κρατών- μελών με βάση ερευνών δεν εμπιστεύονταν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κρίση στο πολιτικό σύστημα περνάει και η Ελλάδα καθώς όλο και περισσότεροι κυρίως νέοι είναι εκείνοι που δεν εμπιστεύονται πλέον τόσο τους πολιτικούς θεσμούς όσο και τα πρόσωπα, παρά μόνο

όσοι έχουν τελειώσει ανώτατη εκπαίδευση. Εξάλλου οι έρευνες της κοινής γνώμης που έχουν διεξαχθεί αποτυπώνουν το αίσθημα των διεφθαρμένων προσώπων.

Από την άλλη η Ένωση είναι ένα δημοκρατικό οικοδόμημα που όπως έχει φανεί με τα χρόνια, έχει αποδείξει την δυναμική του θέση και στο εξωτερικό επίπεδο. Θα πρέπει ίσως η τελευταία Συνθήκη να αναθεωρηθεί για την αύξηση της λήψης εξουσιών του Κοινοβουλίου και την άμεση υιοθέτηση των κρατών. Τότε μόνο μπορεί η συμμετοχή να αυξηθεί και να έρθει ξανά η εμπιστοσύνη προς τα όργανα και τους θεσμούς. Εξάλλου η σταδιακή πτώση είναι λόγω των συγκυριών. Μόνο με αυτό τον τρόπο θα μειωθεί το δημοκρατικό έλλειμμα. Πρέπει όμως η αλλαγή να γίνει από τη βάση της και να κατανοήσουμε ότι και οι ευρωεκλογές είναι ζωτικής σημασίας όχι μόνον οι εθνικές. Μην ξεχνάμε εξάλλου ότι το Ευρωκοινοβούλιο είναι συνομοθέτης και επηρεάζει τις αποφάσεις της διακυβέρνησης των χωρών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι πρέπει να σεβόμαστε τους νόμους και τους κανόνες από τη στιγμή που είμαστε και εμείς μέσα σε αυτό το οικοδόμημα. Επίσης κρίσιμες θα είναι και οι επικείμενες εκλογές που θα διεξαχθούν και θα έχουν σημαντικό ενδιαφέρον, μιας και η κατανομή των εδρών θα αλλάξει αφού για πρώτη φορά φεύγει ένα από τα πιο σημαντικά κράτη το Ηνωμένο Βασίλειο, έτσι σημαντικό θα είναι και το αποτέλεσμα που θα σημειώσει η αποχή, καθώς και τα ποσοστά που λάβουν τα εξτρεμιστικά κόμματα. Θα δοκιμαστεί πολύ η Ένωση μιας και θα φύγει μια χώρα με μεγάλη απήχηση. Θα φανεί κατά πόσο οι ευρωπαίοι πολίτες είναι επηρεασμένοι από την πολιτική που ασκήθηκε εν μέσω κρίσης και για το Brexit. Συνοψίζοντας φαίνεται πως καλώς ή κακώς οι πολίτες πάντα θα επηρεάζονται από την εγχώρια πολιτική τους, αν δε γίνει κατανοητό πως κάτι τέτοιο δεν υφίσταται δεν θα αλλάξει τίποτα.

Σκοπός της εργασίας αυτής ήταν να καταγραφούν μέσα από τα ερευνητικά ερωτήματα που απαντήθηκαν καθώς και να κατανοηθούν τα ζητήματα αντιπροσώπευσης/νομιμοποίησης της συμμετοχής των πολιτών. Ενδιαφέροντα ερωτήματα για έρευνα θα ήταν: γιατί ευρωεκλογές με λίστα και όχι με σταυρό προτίμησης;. Το ΕΚ επηρεάζει αρνητικά ή θετικά ένα εθνικό κοινοβούλιο;. Τί επιρροή έχουν τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα στην Ένωση;. Κατά πόσο οι νόμοι του ΕΚ είναι υποχρεωτικοί και προαιρετικοί βάση της νομοθεσίας της ΣΕΕ; πόσο αποτελεσματικοί είναι και αν όχι τι μπορεί να αλλάξει;. Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία πώς λαμβάνει υπόψη την εθνική;. Οι ευρωπαίοι πολίτες θεωρούν τις εκλογές

δημοκρατικές;. Είναι αντιπροσωπευτικό όργανο το ΕΚ με βάση την αποχή το 2014;. Πώς μπορεί να γίνει πιο αντιπροσωπευτικό όργανο το ΕΚ για τους πολίτες;. Πόση εμπιστοσύνη δείχνουν οι ευρωπαίοι πολίτες εν μέσω κρίσης στην ΕΕ;. Με τί τρόπο θα μπορούν να θεωρηθούν οι ευρωεκλογές πρώτης αντί δεύτερης τάξης;. Πόσο μπορεί να επηρεαστεί το ΕΚ από την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου;. Πώς μπορεί να μειωθεί το δημοκρατικό έλλειμμα στο ΕΚ;. Ποιοι είναι οι λόγοι που αυξάνεται η αποχή. Πώς ασκεί δημοκρατικό έλεγχο στην δράση των υπολοίπων οργάνων το ΕΚ;. Και τέλος η αποχώρηση μιας χώρας μπορεί να επηρεάσει την πολιτική του Ευρωκοινοβουλίου;.

Κατάλογος πηγών

ACRE Alliance of Conservatives and Reformists in Europe. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 22, 2018, από ACRE Alliance of Conservatives and Reformists in Europe: <http://acreurope.eu/>

agp.archeio. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 10, 2018, από agp archeio: http://agp.archeio.gr/purple_eu.php

ALDE Alliance of Liberals and Democrats of Europe. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 22, 2018, από ALDE Alliance of Liberals and Democrats of Europe: <https://www.aldeparty.eu/>

Boamfa, I. (2011, Νοέμβριος 2). Electoral Behavior of european electors in the European Election (1979-2009). *Reviista Română de Geografie Politică* , σσ. 198-209.

Bundestag. (2017, Οκτώβριος 31). Ανάκτηση Αύγουστος 22, 2018, από Bundestag: <https://www.bundestag.de/en/documents/textarchive/election-2017/527284>

Bundestag/election. Ανάκτηση Αύγουστος 22, 2018 από Bundestag: <https://www.bundestag.de/en/documents/textarchive/election-2017/527284>

Culter, F. (2008, Ιανουάριος 3). One voter, two first-order elections? *Electoral Studies* , σσ. 492-504.

David M.Farrel, R. S. (2010, Ιανουάριος 17). The European Parliament:one parliament, several model of political representation on the ground. *Journal of European Public Policy* , σσ. 36-54.

Diezemann/Παπαναγιώτου. (2009, Ιούνιος 7). *Deutsche Welle*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 15, 2018, από Deutsche Welle: <https://m.dw.com/el/%CF%84%CE%B9-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%AF%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%BC%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF>

EFDD. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 22, 2018, από EFDD: <http://www.efddgroup.eu/about-us/our-charter>

efsyn.gr. (2015, Αύγουστος 28). *efsyn.gr*. Ανάκτηση Αύγουστος 27, 2018, από efsyn.gr: <http://www.efsyn.gr/arthro/nea-prosopa-plin-nikoloydi-alexiadi>

e-grammes.gr. (2009, Ιούλιος 16). Ανάκτηση Ιούλιος 3, 2018, από e-grammes.gr: <https://www.e-grammes.gr/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CE%B5%CE%BA%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AD%CF%82-2009-0>

Eklogika.gr. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 14, 2018, από Eklogika.gr: <https://www.eklogika.gr/page/europarliament/europaika-politika-kommata-yposifioi-gia-proedria-ee>

EPP. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 21, 2018, από European People's party:

<http://www.epp.eu/about-us/history/>

eur-lex-europa. (2012, Οκτώβριος 26). Ανάκτηση Αύγουστος 20, 2018, από eur-lex-europa:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=en>

Europa. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 16, 2018, από Europa : [https://europa.eu/european-](https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_el)

[union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_el](https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_el)

Europa. (n.d.). Ανάκτηση από Europa/human rights: [https://europa.eu/european-](https://europa.eu/european-union/topics/human-rights_el)

[union/topics/human-rights_el](https://europa.eu/european-union/topics/human-rights_el)

EUROPA. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 10, 2018, από EUROPA/MEPS:

<http://www.europarl.europa.eu/meps/el/map.html>

Europa. (n.d.). *Europa.eu*. Ανάκτηση Αύγουστος 20, 2018, από Europa.eu:

https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_el

Europa, E.-I. (n.d.). *Europa/δημοκρατικό έλλειμμα*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 15, 2018, από

Europa/δημοκρατικό έλλειμμα: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/democratic_deficit.html?locale=el)

[lex.europa.eu/summary/glossary/democratic_deficit.html?locale=el](https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/democratic_deficit.html?locale=el)

Europa/Germany. (n.d.). *Europa-Germany-results*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 17, 2018, από

Europa-Germany-results: <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-results-de-2014.html>

Europarl. (n.d.). Ανάκτηση από Europarl/kommata:

<http://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/priorities/kommata/20130906STO18828/ta-europaika-politika-kommata>

europarl/apotelesmata. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 25, 2018, από europarl/apotelesmata:

<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/turnout.html>

EUROPARL/brochure. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 13, 2018, από EUROPARL/brochure:

<http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/files/home-page/el-ep-brochure.pdf>

Europarl/eklogikes diadikasies. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 5, 2018, από Europarl/eklogikes

diadikasies: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/21/%CE%84%CE%BF-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%BF-%CE%B5%CE%BA%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CE%B4%CE%B9>

EUROPARL/EPIKAIROTHTA. (n.d.). Ανάκτηση από EUROPARL/EPIKAIROTHTA:

<http://www.europarl.europa.eu/news/el/faq>

europarl/lisbon. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 26, 2018, από europarl/lisbon:

<http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/powers-and-procedures/the-lisbon-treaty>

europarl/maastricht. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 24, 2018, από [europarl/maastricht:](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.1.3.pdf)
http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.1.3.pdf

europarl/εξουσιες κοινοβουλίου. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 28, 2018, από [europarl/εξουσιες κοινοβουλίου:](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.2.pdf)
http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.2.pdf

europarl/ιστορική αναδρομή. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 19, 2018, από [europarl/ιστορική αναδρομή:](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.1.pdf)
http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.1.pdf

europa direct. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 15, 2018, από [europa direct:](http://europedirect.acci.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AE-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85/)
<http://europedirect.acci.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AE-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85/>

European Greens. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 22, 2018, από [European Greens:](https://europeangreens.eu/node/5745)
<https://europeangreens.eu/node/5745>

Europarl/introduction.(n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 29, 2018 από [Europarl/introduction:](http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-introduction-2014.html)
<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-introduction-2014.html>

Europarl/results.(n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 16,2018 από [europarl/results:](http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-results-el-2014.html)
<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-results-el-2014.html>

GUE/NGL. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 22, 2018, από [GUE/NGL:](http://www.guengl.eu/group/about)
<http://www.guengl.eu/group/about>

Heiko Giebler, A. W. (2015). Contrasting First- and Second-Order Electoral Behaviour: Determinants of Individual Party Choice in European and German Federal Elections. *german politics* , σσ. 46-61.

Hellenic Parliament. Ανάκτηση Αύγουστος 2,2018 από [Hellenic Parliament:](https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/)
<https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/>

Hellenic Parliament. (2014, Φεβρουάριος 26). Ανάκτηση Αύγουστος 27, 2018, από [Hellenic Parliament/πρακτικά Βουλής:](https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/es20140226.pdf)
<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/es20140226.pdf>

Hellenic Parliament/πρακτικά ψήφισης. (2014, Απρίλιος 10). Ανάκτηση Αύγουστος 29, 2018, από [Hellenic Parliament:](https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bcc26661-143b-4f2d-8916-0e0e66ba4c50/e-ekmek-pap.pdf)
<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bcc26661-143b-4f2d-8916-0e0e66ba4c50/e-ekmek-pap.pdf>

Hentrich, S. (2014, Μάιος 28). *4Liberty.eu.* Ανάκτηση Αύγουστος 28, 2018, από [4Liberty.eu:](http://4liberty.eu/eu-election-reflection-german-perspective/)
<http://4liberty.eu/eu-election-reflection-german-perspective/>

its your parliament. (n.d.). Ανάκτηση Ιούλιος 8, 2018, από [its your parliament:](http://www.itsyourparliament.eu/groups/)
<http://www.itsyourparliament.eu/groups/>

- kentrodexia.org*. (2016, Φεβρουάριος 12). Ανάκτηση Αύγουστος 26, 2018, από [kentrodexia.org: http://kentrodexia.org/2016/02/12/](http://kentrodexia.org/2016/02/12/)
- Manow, P. (2005, Νοέμβριος). *researchgate.net*. Ανάκτηση Ιούλιος 4, 2018, από *researchgate.net*:
file:///C:/Users/User/Downloads/National_Vote_Intention_and_European_Voting_Behavi.pdf
- Michael Marsch, P. N. (1997). Political representation in the European Parliament. *European Journal of Political Research* , σσ. 153-164.
- news room. (2014, Μάιος 25). *δημοκρατική*. Ανάκτηση Ιούλιος 15, 2018, από δημοκρατική:
<https://www.dimokratiki.gr/25-05-2014/7-anametrisis-ton-evroeklogon-apo-1981-os-simera/>
- news247. (2018, Μάρτιος 15). Ανάκτηση Αύγουστος 29, 2018, από news247:
<https://www.news247.gr/politiki/i-eyropi-anamesa-stin-eythraysti-germaniki-statheropoiisi-kai-ton-eyroskeptikismo.6579007.amp.html>
- Nugent, N. (2009). *ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ*. Αθήνα: Σαββάλας .
- Panizza, R. (2018, Ιούλιος). *europarl/europa.eu*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 16, 2018, από *europarl/europa.eu* : http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.5.pdf
- Pelop.gr*. (2018, Ιούλιος 22). Ανάκτηση Ιούλιος 26, 2018, από *Pelop.r*:
<http://mobile.pelop.gr/amp.php?docid=472218>
- Peter Sodelrund, H. W. (2010, Δεκέμβριος 7). The impact of motivational and contextual factors on turnout in first- and second order elections. *Electoral Studies* , σσ. 689-699.
- Reader.gr*. Ανάκτηση Ιούλιος 20, 2018 από *Reader.gr*:
<https://www.reader.gr/stories/eyroekloges-ola-ta-apotelesmata-oloi-oi-eyrovoyleytes-apo-1981>
- Rod Hague, Martin Harrop. (2011). *ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ*. Αθήνα: Κριτική.
- Sara Binzel Hobolt, J. W. (2010, Απρίλιος 18). The second-order election moderl revisited: An experimental test of vote choices in European Parliament election. *Electoral Studies* , σσ. 29-40.
- Socialists & Democrtas*. (n.d.). Ανάκτηση Αύγουστος 21, 2018, από *Socialists & Democrtas*:
<https://www.socialistsanddemocrats.eu/mission-vision-values>
- Sofia Vasilopoulou, Katjana Gattermann. (2013). Matching policy preferences: the linkage between voters and MEPs. *Journal of European Public Policy* , σσ. 606-625.
- THE TOC*. (2015, Μάιος 28). Ανάκτηση Ιούλιος 12, 2018, από *THE TOC*:
<http://www.thetoc.gr/politiki/article/i-upografi-entaksis-tis-elladas-stin-eok>

THE TOC. (n.d.). Ανάκτηση από THE TOC: <http://www.thetoc.gr/politiki/article/etoimazetai-i-rumthisi-gia-to-stauro-stis-eurwekloges>

Tong, K. T. (2017, Σεπτέμβριος 27). *The governance post*. Ανάκτηση Αύγουστος 26, 2018, από The governance post: <https://www.hertie-school.org/the-governance-post/2017/09/a-reflection-of-our-society/>

Υπουργείο Εσωτερικών. (Εφημερίς της Κυβερνήσεως). Ανάκτηση Αύγουστος 18, 2018 από ypes.gr: http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/nomos_4255_11042014.pdf

Ανδριάνης, Σ. (2015, Δεκέμβριος 12). *Αξιοκρατία*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 15, 2018, από Αξιοκρατία: <http://aksiokratia.gr/?p=951>

Ασδεράκη, Φ. (2014, Απρίλιος). *eclass.unipi.gr*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 17, 2018, από eclass.unipi.gr: <https://eclass.unipi.gr/modules/document/file.php/DES114/Asderaki%20ΚΕΜΕΑ%20Working%20Paper%20Final.pdf>

Βασιλοπούλου, Θ. (2014, Απρίλιος 25). *Καθημερινή*. Ανάκτηση Ιούλιος 18, 2018, από Kathimerini.gr: <http://www.kathimerini.gr/768740/article/epikairothta/politikh/oi-eyrwekloges-sto-perasma-twn-xronwn>

Βερναρδάκης Χριστόφορος, Γιάννης Μαύρης. (1988, Ιανουάριος- Μάρτιος). *Θέσεις*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 16, 2018, από Θέσεις: http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=211&Itemid=29

Βερναρδάκης, Χ. (2014, Μαΐου 3). *tvxs*. Ανάκτηση Ιούλιος 15, 2018, από tvxs: <https://m.tvxs.gr/mo/i/154836/f/news/ellada/eyroekloges-2014-h-koinoniki-geografia-toy-eklogikoy-somatos.html>

Βερναρδάκης, Χ. (2007-2008). *ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ*. Ανάκτηση Αύγουστος 25, 2018, από ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ: <http://www.vernardakis.gr/article.php?id=246>

Γκαντώνα, Σ. Α. (2017, Οκτώβριος 11). *iefimerida*. Ανάκτηση Αύγουστος 28, 2018, από iefimerida: <http://www.iefimerida.gr/news/368601/apokleistiko-i-kyvernisi-tora-skeftetai-na-epanaferei-ti-lista-stis-eyroekloges>

Γρηγοριάδης, Β. (2014, Μάιος 25). *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*. Ανάκτηση Ιούλιος 5, 2018, από Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ : <http://www.kathimerini.gr/768755/article/epikairothta/politikh/oi-eyrwekloges-sthn-ellada-mesa-apo-ta-prwtoselida-ths-ka8hmerinh>

Δασκαλάκης, Ι. (2015, Σεπτέμβριος 21). *EPT*. Ανάκτηση Αύγουστος 28, 2018, από EPT: <http://www.ert.gr/eidiseis/ellada/niki-siriza-me-355-okto-kommata-sti-vouli-ektos-i-laiki-enotita-eklogesert/>

Eleftheros Typos. (2017, Σεπτέμβριος 23). Ανάκτηση Αύγουστος 25, 2018, από Eleftheros Typos: <https://www.eleftherostypos.gr/diethni/130163-ola-osa-prepei-na-xerete-pos-leitoyrgei-to-germaniko-eklogiko-sustima/>

Ευθυμίου, Π. (2008, Νοέμβριος 24). *ΤΟ ΒΗΜΑ*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 15, 2018, από ΤΟ ΒΗΜΑ: <http://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/h-koinwniki-eyrwpi-kai-to-dimokratiko-elleimma/>

Ευτυχία Τεπερόγλου, Σταύρος Σκρίνης. (2006, Μάιος 26). *Docplayer*. Ανάκτηση Ιούλιος 3, 2018, από Docplayer: <http://docplayer.gr/58716010-Eytyhia-teperogloy-stayros-skrinis.html>

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. (2016, Νοέμβριος 22). Ανάκτηση Αύγουστος 25, 2018, από *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*: <http://m.kathimerini.com.cy/gr/kosmos/254468/?ctype=ar>

Καμπουράκης, Γ. (2014, Μαΐου 18). *Enet*. Ανάκτηση Ιούνιος 18, 2018, από Enet: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=431088>

Κατριβέσης, Β. (2014, Μάρτιος 21). *Hellenic Parliament*. Ανάκτηση Αύγουστος 28, 2018, από Hellenic Parliament: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/e-ekmek-eis.pdf>

Κοκκινογένης, Ι. (n.d.). *Νομική Εφημερίδα CURIA.GR*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 14, 2018, από Νομική Εφημερίδα CURIA.GR: <https://curia.gr/me-poiou-s-tropous-i-ee-periorise-to-dimokratiko-tis-elleimma-apo-to-1992-kai-meta/>

Κουκουράκης, Γ. (2009, Ιούνιος 3). *Public Issue*. Ανάκτηση Ιούλιος 20, 2018, από Public Issue: <https://www.publicissue.gr/1159/euroelections-analysis/>

Λαλιούτη, Τ. (2014, Απρίλιος 15). *ΤΑ ΝΕΑ*. Ανάκτηση Αύγουστος 3, 2018, από ΤΑ ΝΕΑ: <http://www.tanea.gr/2014/04/15/opinions/triti-apopsi-oi-ekloges-toy-eyrwskeptikismoy/>

Μαραντζίδης, Ν. (2012, Δεκέμβριος 21). *Foreign Affairs Hellenic Edition*. Ανάκτηση Αύγουστος 26, 2018, από Foreign Affairs Hellenic Edition: <https://www.foreignaffairs.gr/articles/69098/nikos-marantzidis/h-krisi-kai-to-elliniko-kommatiko-systima?page=show>

Μαυρή, Γ. (2009, Ιούνιος 14). *Public Issue*. Ανάκτηση Ιούλιος 4, 2018, από Public Issue: <https://www.publicissue.gr/1165/euro-analysis-4/>

Μαυρή, Γιάννης. (2013, Ιούνιος 19). *mavris.gr*. Ανάκτηση Αύγουστος 25, 2018, από mavris.gr: <http://www.mavris.gr/3465/1-kommata-kommatiko-systima/>

Μαυρή, Γιάννης. (2008, Σεπτέμβριος 14). *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*. Ανάκτηση Αύγουστος 21, 2018, από *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*: <http://www.kathimerini.gr/334246/article/epikairothta/politikh/me-xarakthristika-eyrweklogwn-oi-voyleytikes-ekloges>

Μελιγγώνης, Γ. (2017, Οκτώβριος 12). *news247*. Ανάκτηση Αύγουστος 29, 2018, από news247: <https://www.news247.gr/politiki/eyroekloges-2019-skepseis-gia-epistrofi-sti-lista.6521555.amp.html>

Μούσσης, Ν. (n.d.). *Europedia.moussis.eu*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 12, 2018, από Europedia.moussis.eu: http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/4/09/05/index.tkl?lang=gr&s=1

Ναπολέων Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινισιζέλης. (2007). *ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Παπάζογλου, Ν. (2015, Ιανουάριος 25). Ανάκτηση Σεπτέμβριος 16, 2018, από <https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/780936/oloi-oi-hartes-ton-eklogon-apo-ti-metapoliteusi>

Ραβάνος, Ά. (2014, Φεβρουάριος 10). *ΤΟ ΒΗΜΑ*. Ανάκτηση Αύγουστος 29, 2018, από ΤΟ ΒΗΜΑ: <http://mobile.tovima.gr/article.aspx?id=565944>

Τεπέρογλου, Ε. (2016). *ΟΙ ΑΛΛΕΣ «ΕΘΝΙΚΕΣ» ΕΚΛΟΓΕΣ*. Αθήνα: Παπαζήση.

Τεπέρογλου, Ευτυχία. (2009). Τι δείχνει η ευρωκάλη στις «εκλογές δεύτερης τάξης». *Ελευθεροτυπία*.

Χασαπόπουλος, Ν. (2012, Μάιος 16). *ΤΟ ΒΗΜΑ*. Ανάκτηση Αύγουστος 27, 2018, από ΤΟ ΒΗΜΑ: <http://mobile.tovima.gr/article.aspx?id=457932>

Χιώτης, Β. (2014, Αύγουστος 31). *ΤΟ ΒΗΜΑ*. Ανάκτηση Αύγουστος 18, 2018, από ΤΟ ΒΗΜΑ: <http://mobile.tovima.gr/article.aspx?id=626732>

Χονδρόπουλος, Α. (2018, Μάιος 13). *ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ*. Ανάκτηση Αύγουστος 29, 2018, από ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: <https://www.eleftherostypos.gr/politiki/232431-etoimotita-me-programma-tis-nd-apananti-sta-paixnidia-polosis-tou-maximou/>

Χωριανόπουλος, Μ. (2012, Μάιος 4). *news247.gr*. Ανάκτηση Σεπτέμβριος 16, 2018, από news247.gr: <https://www.news247.gr/ekloges/i-kalpi-echei-ti-diki-tis-istoria-tin-elliniki-ameris.6150918.html>